

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ศึกษาปัญหาอุปสรรค และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปของการบรรยายและการเสนอตารางประกอบ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์เกี่ยวกับวิทยาลัยที่สังกัด เพศ อายุ ภูมิสำเนาเดิม วุฒิกการศึกษาสูงสุด และอัตราเงินเดือนที่ได้รับ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent) ของข้อมูลแต่ละรายการ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการอนุรักษ์และการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน ของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ รวมถึงปัญหาอุปสรรค สาเหตุของปัญหา และสาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์และการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน ของผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์พื้นบ้าน และของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์

ต่อไปนี้เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรียงลำดับตามหัวข้อดังกล่าว

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ส่วนตัวของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์

ตารางที่ 2 สถานภาพของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์

N = 119		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยาลัยนาฏศิลป์		
กาฬสินธุ์	14	11.8
ร้อยเอ็ด	12	10.1
สุโขทัย	14	11.8
เชียงใหม่	23	19.3
พัทลุง	10	8.4
นครศรีธรรมราช	13	10.9
จันทบุรี	13	10.9
ลพบุรี	11	9.2
อ่างทอง	9	7.6
รวม	119	100.0
2. ภูมิลำเนาเดิม		
อยู่ในเขตที่ตั้งวิทยาลัยต้นสังกัด	52	43.7
อยู่นอกเขตที่ตั้งวิทยาลัยต้นสังกัด	67	56.3
รวม	119	100.0
3. เพศ		
ชาย	46	38.7
หญิง	73	61.3
รวม	119	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	N = 119	
	จำนวน	ร้อยละ
4. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	62	52.1
30-40 ปี	51	42.9
มากกว่า 40 ปี	6	5.0
รวม	119	100.0
5. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	38	31.9
ปริญญาตรี	81	68.1
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	119	100.0
6. อัตราเงินเดือนที่ได้รับ		
ต่ำกว่า 4,020 บาท	16	13.4
4,025 - 5,020 บาท	39	32.8
5,025 - 6,230 บาท	56	47.0
มากกว่า 6,230 บาท	8	6.8
รวม	119	100.0

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่า จากจำนวนอาจารย์ที่ทำการสอบถามและสัมภาษณ์ทั้งหมด 119 คน อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์มากที่สุด คือ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 รองลงมา คืออาจารย์

วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์และวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย จำนวน 14 คนเท่ากัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.8 อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทองมีจำนวนที่ตอบสอบถาม และให้สัมภาษณ์น้อยที่สุด คือ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6

สำหรับภูมิสำเนาเดิม พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีภูมิสำเนาเดิมอยู่นอกเขตที่วิทยาลัยต้นสังกัดตั้งอยู่คือจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 ส่วนอาจารย์ที่มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ในเขตที่วิทยาลัยตั้งอยู่ มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7

ในด้านเพศ อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลปส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ มีอาจารย์เพศหญิงจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 ส่วนอาจารย์เพศชายมี 46 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 38.7

ในด้านอายุ อาจารย์ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี คือ มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคืออายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ส่วนอายุมากกว่า 40 ปี มีน้อยที่สุดจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

วุฒิการศึกษาสูงสุด อาจารย์ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 68.1 รองลงมาคือ วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 ส่วนวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ไม่มี

อัตราเงินเดือนที่ได้รับ อาจารย์ส่วนใหญ่มีเงินเดือนอยู่ในระหว่าง 5,025-6,230 บาท มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาคือ มีเงินเดือนระหว่าง 4,025 - 5,020 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 เงินเดือนต่ำกว่า 4,020 บาท มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 และอาจารย์ที่มีเงินเดือนมากกว่า 6,230 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8

หากสรุปลักษณะของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป จะได้ดังนี้ คือ อาจารย์จะเป็นเพศหญิง อายุยังน้อย คือต่ำกว่า 30 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี รับเงินเดือนระหว่าง 5,025-6,230 บาท และเป็นคนต่างถิ่น

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์
ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ร่วมกับบทบาทในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ ใน
ส่วนที่เห็นว่า สถานภาพส่วนตัวน่าจะมีผลต่อการดำเนินบทบาทนั้น ๆ

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการอนุรักษ์และพัฒนามรดกศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชา
นาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์**

ก. บทบาทในการอนุรักษ์มรดกศิลป์พื้นบ้าน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์มรดกศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 97.5 ส่วนอาจารย์ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

จำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์มรดกศิลป์พื้นบ้าน เมื่อจำแนกออกเป็นแต่ละบทบาทนั้นแตกต่างกัน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประเภทของบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์

บทบาท	N = 116	
	จำนวน	ร้อยละ
1. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ	56	48.3
2. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ	90	77.6
3. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการทำงานวิจัย	-	-
4. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนหรือถ่ายทอดแก่บุคคลอื่น	94	81.0
5. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ด้วยการแสดง	113	97.4
6. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่งานเขียนหรือสื่ออื่น ๆ	5	4.3
7. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่โดยวิธีจัดกิจกรรมทางวิชาการ	33	28.4

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 97.4 รองลงมาได้แก่ บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 ส่วนบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการทำงานวิจัย ปรากฏว่าไม่มีอาจารย์ท่านใดได้กระทำเลย

บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ทั้ง 7 บทบาทนี้ อาจารย์บางท่าน มีบทบาทมากกว่า 1 บทบาท รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์

จำนวนบทบาท	N = 116	
	จำนวน	ร้อยละ
7 บทบาท	-	-
6 บทบาท	3	2.6
5 บทบาท	18	15.5
4 บทบาท	32	27.6
3 บทบาท	35	30.2
2 บทบาท	22	19.0
1 บทบาท	6	5.2

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน จำนวนรวม 3 บทบาทมีมากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาได้แก่ อาจารย์ที่มีบทบาทรวม 2 บทบาท จำนวน 22 คน ส่วนอาจารย์ที่มีบทบาท 7 บทบาท ไม่มี

เมื่อศึกษาบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านรวมทั้ง 7 ด้าน ของอาจารย์ภาค วิชานาฏศิลป์ จำแนกตามตัวแปร วิทยาลัย ภูมิลำเนาเดิม เพศ วุฒิกการศึกษาสูงสุด และอัตรา เงินเดือนที่ได้รับ จะได้ผลดังแสดงไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สถานภาพของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน

N = 116		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยที่สังกัด		
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	14	12.1
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด	11	9.5
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย	14	12.1
วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่	23	19.8
วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง	10	8.6
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช	12	10.3
วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี	12	10.3
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี	11	9.5
วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง	9	7.8
ภูมิลำเนาเดิม		
อยู่เขตเดียวกับวิทยาลัยที่สังกัด	20	32.3
อยู่นอกเขตวิทยาลัยที่สังกัด	42	67.7
เพศ		
ชาย	44	37.9
หญิง	72	62.1
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	60	51.7
30 - 40 ปี	50	43.1
มากกว่า 40 ปี	6	5.2

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	N = 116	
	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	38	32.8
ปริญญาตรี	78	67.2
อัตราเงินเดือนที่ได้รับ		
ต่ำกว่า 4,020 บาท	16	13.8
4,020 - 5,020 บาท	37	31.9
5,025 - 6,230 บาท	55	47.4
มากกว่า 6,230 บาท	8	6.9

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่า วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่มีจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเมื่อคิดรวมทั้ง 7 ด้านแล้วมากที่สุด คือ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 รองลงมาได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 เท่ากัน อาจารย์ที่มีบทบาทจำนวนน้อยที่สุด คือ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8

จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม อาจารย์ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกเขตที่ตั้งของวิทยาลัยต้นสังกัดมีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเมื่อคิดรวมทั้ง 7 ด้าน มากกว่าอาจารย์ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตเดียวกันกับวิทยาลัยต้นสังกัด คือ อาจารย์ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกเขตมีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 ส่วนอาจารย์ที่อยู่ในเขตมีจำนวน 20

จำแนกตามเพศ อาจารย์เพศหญิงมีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเมื่อรวมทั้ง 7 ด้านแล้วมากกว่าอาจารย์เพศชาย คือ อาจารย์เพศหญิงที่มีบทบาท มีจำนวน 72 คน คิดเป็น

ร้อยละ 62.1 อาจารย์เพศชายมีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9

จำแนกตามอายุ อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเมื่อรวมทั้ง 7 ด้านมากที่สุด คือ มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาได้แก่อาจารย์ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 อาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปีมีบทบาทน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด อาจารย์วุฒิปริญญาตรี มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเมื่อรวมทั้ง 7 ด้าน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 มากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8

จำแนกตามอัตราเงินเดือนที่ได้รับ อาจารย์ที่มีเงินเดือนระหว่าง 5,025-6,230 บาท มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเมื่อรวมทั้ง 7 ด้านมากที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมาได้แก่อาจารย์ที่มีเงินเดือน 4,020-5,020 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 อาจารย์ที่มีเงินเดือนต่ำกว่า 4,020 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และอาจารย์ที่มีเงินเดือนมากกว่า 6,230 บาท มีบทบาทน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9

เมื่อศึกษาถึงบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ในแต่ละวิทยาลัย โดยจำแนกออกเป็นแต่ละบทบาทจะได้ผลดังแสดงไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านในแต่ละบทบาท จำนวนเป็นวิทยาลัย

บทบาท	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	ภาพลลิต์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n=14	%	n=11	%	n=14	%	n=23	%	n=10	%	n=12	%	n=12	%	n=11	%	n=9	%
1. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ	4	28.6	5	45.5	6	64.3	19	82.6	3	30.0	6	50.0	1	8.3	4	36.4	5	55.6
2. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์ พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ	10	71.4	6	54.5	13	92.9	21	91.3	8	80.0	9	75.0	11	91.7	8	72.7	4	44.6
3. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการทำงานวิจัยเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการสอนหรือถ่ายทอดนาฏศิลป์พื้นบ้าน แก่บุคคลอื่น	11	78.6	3	27.3	12	85.7	22	95.7	7	70.0	10	83.3	11	91.7	10	90.96	8	88.9
5. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยวิธีการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์ พื้นบ้าน	14	100.0	11	100.0	13	92.9	23	100.0	9	90.0	12	100.0	12	100.0	11	100.0	8	88.9
6. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยวิธีการเผยแพร่งานเขียนหรือ เผยแพร่ผ่านสื่ออื่น ๆ	1	7.1	1	9.1	-	-	2	8.7	1	10.0	2	16.7	2	16.7	-	-	-	-
7. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยวิธีการเผยแพร่ผ่านการจัดกิจกรรม ทางวิชาการ	3	21.4	3	27.3	2	14.3	10	43.5	-	-	2	16.7	2	16.7	8	72.7	5	55.6

จากตารางที่ 6 เมื่อจำแนกบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้ง 7 ด้าน ออกเป็นวิทยาลัยต่าง ๆ แล้วพบว่า อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมาคือบทบาท ด้านการสอน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ การเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมวิชาการ และการเผยแพร่ด้วยงานเขียนหรือสื่ออื่น ๆ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ การสอน การเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมวิชาการ และการเผยแพร่ด้วยงานเขียนหรือสื่ออื่น ๆ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยมีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดง และการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทด้าน การสอน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ และการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ตามลำดับ ส่วนการเผยแพร่ด้วยงานเขียนหรือสื่ออื่น ๆ ไม่มี

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทด้านการสอน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ การเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการเผยแพร่ด้วยงานเขียนและสื่ออื่น ๆ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พิจิตรมีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ การสอน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ และเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมทางวิชาการตามลำดับ ส่วนบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่และเขียนหรือสื่ออื่น ๆ ไม่มี

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทด้านการสอน การศึกษาค้นคว้าจาก แหล่งทุติยภูมิ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ การเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และการเผยแพร่ด้วยงานเขียนและสื่ออื่น ๆ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทด้านการสอน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ และการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิตามลำดับ ส่วนบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วย

การเผยแพร่งานเขียนหรือสื่ออื่น ๆ และการเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมวิชาการไม่มี

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี มีบทบาทในการอนุรักษ์ศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บทบาทด้านการสอน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ การเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมวิชาการ และการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ ตามลำดับ ส่วนบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่งานเขียนหรือสื่ออื่น ๆ ไม่มี

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บทบาทด้านการสอน การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ การเผยแพร่ด้วยการจัดกิจกรรมวิชาการ และการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งปฐมภูมิ ส่วนบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่งานเขียนหรือสื่ออื่น ๆ ไม่มี

ต่อไปนี้เป็น การวิเคราะห์บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชา นาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งแยกออกเป็น 7 บทบาทโดยละเอียด โดยในแต่ละบทบาท จะประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ใน 3 ส่วนคือ บทบาทที่ได้กระทำลงไป ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินบทบาท และสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

1. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลเรื่อง
นาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source)

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการ
ศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มีจำนวนทั้งสิ้น 56 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3
ของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้งหมด (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3)

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน
ด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมากที่สุด จำนวน 19 คน
คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมาคือ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จำนวน 9 คน คิดเป็น
ร้อยละ 16.1 อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ
10.7 ส่วนอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี มีบทบาทน้อยที่สุด จำนวนเพียง 1 คน คิดเป็น
ร้อยละ 1.8

อาจารย์ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกเขตที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ต้นสังกัดตั้งอยู่ มีบทบาท
ในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มากกว่าอาจารย์ที่มี
ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตเดียวกันกับวิทยาลัยนาฏศิลป์ต้นสังกัดตั้งอยู่ คือ มีจำนวน 34 คน
คิดเป็นร้อยละ 60.7

อาจารย์เพศหญิงมีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้า
จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมากกว่าอาจารย์เพศชาย คือ มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ
62.5

อาจารย์ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน
ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมากที่สุด คือ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ
48.2 รองลงมาคือ อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9
และอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปีมีจำนวนน้อยที่สุด 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9

อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรีมีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษา
ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี คือ มีจำนวน 38 คน
คิดเป็นร้อยละ 67.9

อาจารย์ที่มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 5,025-6,230 บาท มีบทบาทในการ

อนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมากที่สุด คือ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาคืออาจารย์ที่มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 4,020-5,020 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 เงินเดือนต่ำกว่า 4,020 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 และเงินเดือนมากกว่า 6,230 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 (รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สถานภาพของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการ
ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

N = 56		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยที่สังกัด		
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	4	7.1
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด	5	8.9
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย	9	16.1
วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่	19	33.9
วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง	3	5.4
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช	6	10.7
วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี	1	1.5
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี	4	7.1
วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง	5	8.9
ภูมิสำเนาเดิม		
อยู่เขตเดียวกับวิทยาลัยต้นสังกัด	22	39.3
อยู่นอกเขตที่ตั้งของวิทยาลัยต้นสังกัด	34	60.7
เพศ		
ชาย	21	37.5
หญิง	35	62.5
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	24	42.9
30-40 ปี	27	48.2
มากกว่า 40 ปี	5	8.9

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	N = 56	
	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	32.1
ปริญญาตรี	38	67.9
อัตราเงินเดือนที่ได้รับ		
ต่ำกว่า 4,020 บาท	8	14.3
4,020-5,020 บาท	12	21.4
5,020-6,230 บาท	29	51.8
มากกว่า 6,230 บาท	7	12.5

ในการออกไปเก็บบันทึกข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลโดยตรงนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเดินทางไปเป็นหมู่คณะ โดยพาหนะรถยนต์ซึ่งเป็นพาหนะของวิทยาลัย แต่ก็มีอาจารย์อีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อย จะเดินทางไปเพียงลำพังหรือมีเพื่อนร่วมทางไปด้วยอีก 1 คน ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยพาหนะส่วนตัว เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือ เดินทางไปโดยรถโดยสารประจำทาง

สำหรับงบประมาณที่ใช้ในการออกเดินทางไปเก็บข้อมูล อาจารย์ที่เดินทางไปเป็นหมู่คณะ โดยพาหนะของวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะใช้งบประมาณของวิทยาลัยในบางส่วน และงบประมาณส่วนตัวเป็นบางส่วน ทั้งนี้เพราะใช้งบประมาณของวิทยาลัยเพียงลำพังนั้นไม่พอ ส่วนอาจารย์ที่ไปตามลำพังนั้นส่วนใหญ่แล้วจะใช้งบประมาณส่วนตัวทั้งหมด

อาจารย์ที่เดินทางไปเป็นหมู่คณะ และใช้งบประมาณของวิทยาลัยจะเป็นกลุ่มอาจารย์ที่มีจำนวนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือมีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 ส่วนกลุ่มอาจารย์กลุ่มอื่น ๆ มีจำนวนเพียงเล็กน้อย (รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จำแนกตามวิธีการเดินทาง และงบประมาณที่ใช้

N = 56		
วิธีการเดินทาง/งบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
ไปคนเดียวโดยทุนส่วนตัว	12	21.4
ไปคนเดียวโดยทุนวิทยาลัย	-	-
ไปกับคณะโดยทุนส่วนตัว	6	10.7
ไปกับคณะโดยทุนวิทยาลัย	38	67.9

ในการเดินทางไปศึกษาค้นคว้างานศิลปะพื้นบ้านยังแหล่งข้อมูลโดยตรงนั้น ประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านซึ่งในที่นี้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทระบำรำฟ้อนพื้นบ้าน ประเภทละครพื้นบ้าน และประเภทเพลงพื้นบ้าน ที่อาจารย์เก็บรวบรวมข้อมูลไว้มากที่สุดคือ ประเภทระบำรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้าน คือ มีอาจารย์ที่ตอบจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 73.2 รองลงมาได้แก่ ประเภทเพลงพื้นบ้าน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และประเภทสุดท้ายคือ ประเภทละครพื้นบ้าน มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จำแนกตามประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านที่ค้นคว้า

N = 56		
ประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทระบำรำฟ้อน/การต่อสู้พื้นบ้าน	41	73.2
ประเภทละครพื้นบ้าน	7	12.5
ประเภทเพลงพื้นบ้าน	15	26.8

อาจารย์ส่วนใหญ่จะศึกษาค้นคว้าเก็บบันทึกข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทใดประเภทหนึ่งเพียงประเภทเดียว คือ จำนวน 50 คน จากจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 89.3 ส่วนอาจารย์ที่เก็บข้อมูลตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไปมีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

สำหรับวิธีการที่อาจารย์ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูลมากที่สุด คือ วิธีการจดบันทึก ซึ่งหมายถึงการจดบันทึกการสัมภาษณ์ การจดบันทึกทำรำ การบันทึกข้อสังเกตในการแสดง บันทึกเรื่องราวประวัติความเป็นมาของการแสดงนั้น ๆ และบันทึกเรื่องอื่น ๆ ที่อาจารย์สนใจ จำนวนผู้ตอบ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 73.2 รองลงมา ได้แก่ การถ่ายภาพ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 69.6 น้อยที่สุดคือถ่ายสไลด์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 (รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จำแนกตามวิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

วิธีการที่ใช้	N = 56	
	จำนวน	ร้อยละ
ฝึกหัดไว้	22	39.3
จดบันทึก	41	73.2
ถ่ายภาพ	39	69.6
ถ่ายสไลด์	9	16.1
บันทึกเสียง	24	42.9
บันทึกวิดีโอ	16	28.6

อาจารย์ส่วนใหญ่จะมีวิธีการที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเก็บบันทึกข้อมูลอย่างน้อยที่สุด 2 วิธีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 76.8 ส่วนอาจารย์ที่ใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งเพียงวิธีการเดียว มีจำนวน 13 คิดเป็นร้อยละ 23.2

แรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์ดำเนินบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษา ค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมากที่สุดคือ เพื่อนำนาฏศิลป์พื้นบ้านชนิดนั้น ๆ มาปรับปรุงเป็นการแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อชุมชน มีผู้ตอบจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 82.1 น้อยที่สุด คือ เพื่อนำมาเขียนผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนตำแหน่งของตัวอาจารย์เอง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 (รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษา ค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จำแนกตามแรงจูงใจที่ทำให้ ออกไปเก็บข้อมูล

N = 56		
แรงจูงใจ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษา	29	51.8
เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง	46	82.1
เพื่อนำข้อมูลมาเขียนบทความ หนังสือ ตำราฯลฯ	7	12.5
เพื่อนำข้อมูลมาเขียนผลงานวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่ง	6	10.7

อาจารย์ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจที่ทำให้มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษา ค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ตั้งแต่ 2 ประการขึ้นไป คือมีจำนวนอาจารย์ที่ตอบ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 ส่วนอาจารย์ที่มีแรงจูงใจเพียงข้อเดียวหรือเพียงประการเดียว มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1

ต่อไปนี้เป็นผลงานการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 9 แห่ง นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ได้อนุรักษ์ไว้ ส่วนใหญ่เป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านซึ่งมีอยู่ในเขตจังหวัดที่ตั้งของวิทยาลัยหรือเขตจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งวิทยาลัยนาฏศิลป์นั้น ๆ รับผิดชอบอยู่ นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์อนุรักษ์ไว้บางชนิดอาจจะซ้ำกันกับการอนุรักษ์ของสถาบันการศึกษาอื่น เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู โรงเรียน ฯลฯ ทั้งนี้เป็นเพราะว่านาฏศิลป์พื้นบ้านบางประเภทนั้น มีกระจุกกระจายอยู่หลายพื้นที่หลายเขต แต่ถึงแม้จะซ้ำกันแต่ในแง่ของรายละเอียดแล้วจะแตกต่างกันเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมมอง ประสบการณ์ ความรู้ของผู้เก็บข้อมูลด้วย สำหรับรายละเอียดการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 9 แห่งมีดังนี้

1. วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

นาฏศิลป์พื้นบ้านดั้งเดิมที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ได้อนุรักษ์ไว้ นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ.2525 มี 4 ชนิด ดังนี้คือ

1.1 ฟ้อนตั้งหวาย เป็นศิลปะการฟ้อนแบบดั้งเดิม นิยมฟ้อนกันในแถบลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะแถบอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ได้เดินทางไปขอฝึกหัดท่าฟ้อน และเก็บข้อมูลจากคณะหนุ่มสาวบ้านเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี วิธีการที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล คือ ต่อท่ารำไว้ จนบันทึกท่ารำ สัมภาษณ์บันทึกประวัติความเป็นมาของฟ้อนตั้งหวาย บันทึกเสียงและจดบันทึกเนื้อร้อง แรงจูงใจที่ศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล คือ เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง นำมาสอนนักเรียนและนักศึกษาของวิทยาลัย นำมาเปรียบเทียบกับนาฏศิลป์แบบฉบับของกรมศิลปากร งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว และเดินทางไปเป็นหมู่คณะ

1.2 รำโปงกลาง เป็นศิลปะการฟ้อนของชาวบ้านในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้อาจารย์คือ นางไพรพิกุล คำโสภา คณะโปงกลางบ้านหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ วิธีการที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล คือ สัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา และจดบันทึกท่ารำไว้ แรงจูงใจที่เก็บข้อมูล คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย และนำมาเปรียบ

เทียบกับนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร อาจารย์ใช้งบประมาณส่วนตัว และเดินทางไปเป็นหมู่คณะ

1.3 รำสาวกะลีนธ์ลำเพลิน เป็นศิลปะการน้อนพื้นบ้านของหมอลำกาฬสินธุ์ ผู้ถ่ายทอดให้ความรู้แก่อาจารย์ คือ นายชม ศรีหนองแสง ชาวบ้านม่วงนาดี ตำบลโนนนาจาน อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมคณะโปงลางภูแลนแดนอีสาน ซึ่งได้ทำการแสดงที่บ้านม่วงนาดี ตำบลโนนนาจาน อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ วิธีการเก็บบันทึกข้อมูล คือ ใช้การสัมภาษณ์ จดบันทึกข้อมูลประวัติความเป็นมา ฝึกหัดท่ารำ จดบันทึกท่ารำ และบันทึกเสียง แรเงจุงใจที่ทำให้เก็บบันทึกข้อมูล คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย และเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์พื้นบ้านจึงต้องการอนุรักษ์ไว้ งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว และเดินทางไปเป็นคณะ

1.4 รำไทยเขา เป็นศิลปะการน้อนของชาวไทยภูเขาในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่คณะอาจารย์ คือ นายเม้ง หัวหน้าคณะโปงลาง ตำบลตะโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ วิธีการเก็บบันทึกข้อมูล คือ จดบันทึกท่ารำไว้ และถ่ายภาพ แรเงจุงใจที่ทำให้ศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย และนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว และเดินทางไปเป็นหมู่คณะ

2. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

นาฏศิลป์พื้นบ้านแบบดั้งเดิม ที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ได้ทำการอนุรักษ์ไว้ในรูปแบบต่าง ๆ นับตั้งแต่ก่อตั้งวิทยาลัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2522 ที่สำคัญ ๆ มีอยู่ 3 ชนิด คือ

2.1 เชิ้งเซียงซ่อง เดิมเป็นการทำพิธีกรรมเพื่อขับไล่ภูตผีปีศาจ ผู้ให้ความรู้คือ พ่อใหญ่ลี หมอธรรมเซียงซ่อง บ้านโคกก่อง ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด วิธีการที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล คือ เชิญวิทยากรประกอบพิธีกรรมเหมือนจริง แล้วทำการถ่ายภาพ ถ่ายวีดีโอ และสัมภาษณ์บันทึกประวัติความเป็นมา แรเงจุงใจที่เก็บบันทึกข้อมูล คือ เพื่อนอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณของวิทยาลัย และเดินทางไปเป็น

หม่อมละ

2.2 รำภูไทเรณู เป็นศิลปะการฟ้อนแบบดั้งเดิมของชาวผู้ไทย หรือชาวภูไท แห่งอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งอาจารย์ได้เดินทางไปเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการฝึกฟ้อนรำ ตามผู้แสดง บันทึกภาพ บันทึกเทป จดบันทึกท่ารำ และร่างสเก็ตซ์ภาพท่ารำ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษาค้นคว้าเก็บบันทึกข้อมูล คือ เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง และเพื่อนำมาถ่ายทอดให้นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว และการเดินทางได้เดินทางไปเป็นหม่อมละ

2.3 ฟ้อนแมงต๊อบเต่า เป็นศิลปะการฟ้อนที่เลียนกริยาอาการของแมงต๊อบเต่า ผู้ให้ความรู้คือ ผู้ใหญ่บ้านบ้านโนนสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น วิธีการที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล คือ จดบันทึกท่ารำ ประวัติความเป็นมา สเก็ตซ์ภาพท่ารำ ถ่ายภาพ และบันทึกเทป แรงจูงใจที่ทำให้เก็บบันทึกข้อมูล คือ เพื่อนำมาถ่ายทอดแก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย และเพื่ออนุรักษ์ไว้ในรูปแบบของการแสดง งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัวและเดินทางไปเป็นคณะ

3. วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

นาฏศิลป์พื้นบ้านแบบดั้งเดิม ที่อาจารย์ภาคิฆานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ได้ทำการอนุรักษ์ไว้ นับตั้งแต่ก่อตั้งวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2522 ส่วนใหญ่จะเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้าน บริเวณเขตภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางตอนบน มีอยู่ 4 ชนิดดังนี้คือ

3.1 รำม้งคละ เป็นศิลปะการรำรำของชาวบ้านดั้งเดิมที่เป็นการสนุกสนาน เกี่ยววาระสีกันในงานเทศกาลต่าง ๆ โดยรำประกอบวงดนตรีม้งคละซึ่งเป็นวงดนตรีพื้นบ้านในแถบจังหวัดสุโขทัย ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้คือ อาจารย์สำเนา จันทร์จรรยา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนหนองรี้งเหนือ อ.ศรีสำโรง จ.สุโขทัย และกลุ่มหนุ่มสาวบ้านวังลึก อ.ศรีสำโรง จ. สุโขทัย วิธีการที่ใช้ในการศึกษาคือ สัมภาษณ์และจดบันทึกความเป็นมา บันทึกเสียง ต่อท่ารำจากวิทยากร และถ่ายภาพ แรงจูงใจในการศึกษา คือ นำมาปรับปรุงให้มีรูปแบบมาตรฐานขึ้น แล้วนำมาออก

แสดงเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของจังหวัด และนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย
งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว พาหนะส่วนตัว และเดินทางไปเป็นคณะ

3.2 รำวงแบบบท เป็นศิลปะการรำของชาวบ้านในช่วงระยะเวลาประมาณ
หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นการรำประกอบเพลงร้อง ซึ่งมีเนื้อร้องทำนองเกี่ยวพาราสิกัน
สนุกสนานมาก ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้คือ อาจารย์สำเนา จันทร์จรรยา อาจารย์ใหญ่โรงเรียน
หนองรี้งเหนือ อ.ศรีสำโรง จ.สุโขทัย และกลุ่มหนุ่มสาวบ้านวังลึก อ.ศรีสำโรง จ. สุโขทัย
วิธีการที่ใช้ในการศึกษาคือ สัมภาษณ์และจดบันทึกความเป็นมา บันทึกเสียง ต่อทำรำจากวิทยากร
และถ่ายภาพ แรงจูงใจในการศึกษา คือ นำมาปรับปรุงให้มีรูปแบบมาตรฐานขึ้น แล้วนำมาออก
แสดงเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของจังหวัด และนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย
งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว พาหนะส่วนตัว และเดินทางไปเป็นคณะ

3.3 รำฉุยฉายเข้าวัด เป็นการรำประกอบการร้องฉุยฉายของชาวบ้านใน
แถบจังหวัดสุโขทัย ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้คือ อาจารย์สำเนา จันทร์จรรยา อาจารย์ใหญ่โรงเรียน
หนองรี้งเหนือ อ.ศรีสำโรง จ.สุโขทัย และกลุ่มหนุ่มสาวบ้านวังลึก อ.ศรีสำโรง จ. สุโขทัย
วิธีการที่ใช้ในการศึกษาคือ สัมภาษณ์และจดบันทึกความเป็นมา บันทึกเสียง ต่อทำรำจากวิทยากร
และถ่ายภาพ แรงจูงใจในการศึกษา คือ นำมาปรับปรุงให้มีรูปแบบมาตรฐานขึ้น แล้วนำมาออก
แสดงเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของจังหวัด และนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย
งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว พาหนะส่วนตัว และเดินทางไปเป็นคณะ

3.4 เพลงคล้องช้าง เป็นศิลปะการร้องเพลงแบบพื้นบ้านของชาวบ้านแถบ
ภาคกลางตอนบน คือ แถบจังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี กำแพงเพชร และใกล้เคียง ผู้ถ่ายทอด
และให้ความรู้คือ กลุ่มแม่บ้าน ต.นครชุม อ. เมือง จ.กำแพงเพชร และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10
ต. นครชุม อ. เมือง จ. กำแพงเพชร จากความร่วมมือของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์
วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ จดบันทึกประวัติที่มา บันทึกเสียง
การสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ และต่อทำรำ เพลงร้องจากชาวบ้าน แรงจูงใจที่ใช้ในการ
เก็บข้อมูล คือ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ นำมาสอนเด็กนักเรียนนักศึกษา
และนำมาปรับปรุงเป็นชุดการแสดง งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณจากทางวิทยาลัย พาหนะ

ของวิทยาลัย และเดินทางไปเป็นคณะ

4. วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2514 นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์อนุรักษ์ไว้ จะเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านในเขตภาคเหนือตอนบน หรือที่รู้จักกันในชื่อนาฏศิลป์พื้นบ้านล้านนา นับตั้งแต่ก่อตั้งวิทยาลัยมา อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ ได้ดำเนินการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านล้านนาที่สำคัญ ๆ ไว้ 4 ชนิด คือ

4.1 ฟ้อนสาวไหม เป็นศิลปะการฟ้อนที่แสดงกรรมวิธีการผลิตเส้นใยไหมของชาวล้านนาแต่โบราณ ผสมผสานกับท่วงท่าลีลาการฟ้อนที่งดงามอ่อนช้อยแบบสาวชาวเหนือ เป็นการฟ้อนที่งดงามมาก เป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็นทั้งชาวไทยและต่างประเทศโดยทั่วไป ผู้ให้ความรู้คือครูคำ กาไวย์ ศิลปินพื้นบ้านอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้หลาย ๆ วิธีรวมกัน คือ ฝึกหัดท่ารำไว้ จดบันทึกท่ารำ บันทึกเสียง และทำการถ่ายภาพ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษาค้นคว้า คือ เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง และนำมาสอนนักเรียน งบประมาณที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นงบประมาณของวิทยาลัย การไปใช้พาหนะของวิทยาลัย และเดินทางไปเป็นคณะ

4.2 ระเบียบวาทะศิลป์ เป็นศิลปะการละเล่นเต็นรำของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ แหล่งข้อมูลคือ ชาวเขาเผ่าลีซอและเผ่าอีเก้อ หมู่บ้านชาวเขามดอยปุย และมดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลใช้หลายวิธี คือ ฝึกหัดท่ารำ จดบันทึกท่ารำ ถ่ายภาพ บันทึกเสียง และบันทึกวิดีโอ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษาค้นคว้า คือ เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง และนำมาสอนนักเรียนนักศึกษา งบประมาณที่ใช้เป็นงบของวิทยาลัย ใช้พาหนะของวิทยาลัย และเดินทางไปเป็นคณะ

4.3 ระเบียบวาทะศิลป์ 2 เผ่า เป็นศิลปะการเต้นรำของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ แหล่งข้อมูลคือ ศูนย์วิจัยชาวเขา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านอีเก้อแสนใจ จังหวัดจังหวัดเชียงราย และชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ณ ศูนย์วัฒนธรรม อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ จดบันทึกทำรำ บันทึกเทป และถ่ายภาพ แรงจูงใจที่ศึกษาค้นคว้าคือ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับระบำชาวเขาของเดิมและระบำเก็บใบชา เพื่อนำมาปรับปรุงระบำชาวเขาของเดิมโดยเพิ่มจาก 1 เฝ่าเป็น 2 เฝ่า เพื่อนำมาสอนนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัย และเพื่อนำออกแสดงเผยแพร่สู่ประชาชน งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว พาหนะส่วนตัว และเดินทางไปคนเดียว

4.4 ฟ้อนไต เป็นศิลปะการฟ้อนของชาวไทยใหญ่หรือชาวไต ซึ่งอาศัยอยู่ที่ หมู่บ้านชาวไต อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน วิธีการที่อาจารย์ใช้เก็บข้อมูล คือ จดบันทึก ทำรำ ถ่ายภาพ บันทึกเสียง และบันทึกวิดีโอ แรงจูงใจในการเก็บข้อมูล คือ เพื่อนำมาปรับปรุง เป็นการแสดงบนเวที และนำมาสอนแก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย งบประมาณที่ใช้เป็น งบประมาณของวิทยาลัย พาหนะของวิทยาลัย และคณะอาจารย์ที่เดินทางไปมี 7 คน

5. วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2527 นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์อนุรักษ์ จะเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง และ เขต 4 จังหวัดภาคใต้ นาฏศิลป์พื้นบ้านแบบดั้งเดิม ที่อาจารย์อนุรักษ์ไว้มี 2 ชนิดคือ

5.1 ระบำแกแอะอูแด หรือ ระบำกุ่ม เป็นศิลปะการรำของชาวบ้านภาคใต้ ผู้ให้ความรู้คือ นางสาวพมมาศ พรหมนุชาธิป ครูฝึกร้องเง็ง จังหวัดปัตตานี วิธีการที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล คือ ฝึกหัดทำรำไว้ จดบันทึกทำรำ บันทึกเสียง และบันทึกภาพ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษาคือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย เพื่อนำมาเผยแพร่ ในรูปการแสดง และเพื่ออนุรักษ์ศิลปะแขนงนี้ไว้ งบประมาณที่ใช้คืองบประมาณส่วนตัว และไปเก็บข้อมูลเป็นคณะ

5.2 ร่องเง็ง เป็นศิลปะการรำซึ่งเป็นที่นิยมมากในภาคใต้ คล้ายรำวง ของภาคกลาง อาจารย์เดินทางไปเก็บข้อมูลจากชาวจังหวัดปัตตานี วิธีการคือ ฝึกหัดทำรำไว้ จดบันทึกทำรำ บันทึกเสียงเพลง และถ่ายภาพ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษา คือ เพื่อนำมาปรับปรุง เป็นการแสดง และเพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณ

ส่วนตัว และเดินทางไปเก็บข้อมูลเป็นหมู่คณะ

6. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ได้ทำการอนุรักษ์ไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านในเขตภาคใต้ตอนบนและมีบางส่วนที่เป็นนาฏศิลป์ในเขตภาคใต้ตอนล่าง นาฏศิลป์พื้นบ้านดั้งเดิมที่อาจารย์ได้อนุรักษ์ไว้ นับตั้งแต่ก่อตั้งวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2521 มี 4 ชนิดคือ

6.1 โนรา เป็นศิลปะการแสดงอันเก่าแก่และมีคุณค่าที่สุดของชาวภาคใต้ ผู้ให้ความรู้แก่อาจารย์คือโนราพร้อม จำวียง โนราจังหวัดนครศรีธรรมราช อาจารย์ได้จัดบันทึกทำรำไว้ ฝึกหัดการรำ ฝึกหัดการร้อง และสัมภาษณ์บันทึกเสียงประวัติความเป็นมา แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย นำมาแสดง เพื่อเผยแพร่ศิลปะโนรา และเพื่ออนุรักษ์ลีลาท่ารำโนราของโบราณไว้ งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณของวิทยาลัย และงบประมาณส่วนตัว การเดินทาง เดินทางไปเป็นคณะ

6.2 หนังตลุง เป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทการละเล่นเป็นเรื่อง ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานมาก หนังตลุงนับเป็นศิลปะการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้โดยเฉพาะ ชาวปักษ์ใต้ทุกคนจะต้องรู้จักหนังตลุง ผู้ที่ให้ความรู้และให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่อาจารย์เรื่องหนังตลุง คือ นายเทียน เกตุโรจน์ นายหนังตลุงจังหวัดนครศรีธรรมราช แหล่งข้อมูลอื่นก็มี ร้านแกะหนังตลุงในจังหวัดนครศรีธรรมราช และศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดนครศรีธรรมราช วิธีการเก็บบันทึกข้อมูล คือ ถ่ายภาพ บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และจัดบันทึก แรงจูงใจ ที่ทำให้ศึกษาค้นคว้า คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษา และ ต้องการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นประเภทนี้เอาไว้ งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว และเดินทางไปเป็นคณะ

6.3 ร่องเง็ง เป็นศิลปะการรำรำของชาวภาคใต้ตอนล่าง โดยเฉพาะชาวมุสลิม ผู้ถ่ายทอดความรู้คือ กลุ่มชาวบ้านอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส วิธีการเก็บข้อมูล คือ ฝึกหัดท่ารำไว้ จัดบันทึกท่ารำ และจัดบันทึกประวัติความเป็นมา แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษา คือ

เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง และเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับการแสดงร้องเงี้ยวและซิมเบ็งของวิทยาลัย งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว และเดินทางไปเพียงคนเดียว

7. วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2527 รับผิดชอบอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านในเขตภาคตะวันออก ซึ่งในเขตนี้มีนาฏศิลป์พื้นบ้านดั้งเดิมไม่มากนัก นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ ได้ทำการอนุรักษ์ไว้มีเพียง 1 ชนิด คือ ระบำซอ ซึ่งเป็นศิลปะการละเล่นของชาวบ้านตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ ใช้การสัมภาษณ์ บันทึกเสียง และใช้การสังเกต แรงจูงใจที่ออกศึกษาค้นคว้า คือ เพราะตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และเพื่ออนุรักษ์ไว้มิให้สูญหายไป งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณของวิทยาลัยและงบประมาณส่วนตัว และการเดินทางไปเป็นคณะ

8. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2521 นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ได้ทำการอนุรักษ์ไว้ส่วนใหญ่จะเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทเพลงพื้นบ้าน ซึ่งเพลงพื้นบ้านที่อาจารย์ได้อนุรักษ์ไว้ที่สำคัญ ๆ มี 4 ชนิดคือ

8.1 เพลงอีแซว เป็นเพลงร้องโต้ตอบระหว่างชายและหญิง มีจังหวะกระชั้นฟังแล้วคึกคักสนุกสนาน มีเครื่องดนตรีคือ รำมะนาและฉิ่งตีประกอบ มีลูกคู่รับ ผู้ถ่ายทอดให้คือชาวบ้าน อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี วิธีการศึกษาค้นคว้า คือ ถ่ายทอดตัวต่อตัวและจดบันทึกเนื้อเพลงไว้ แรงจูงใจ คือ นำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่ศิลปะเพลงพื้นบ้านต่อไป และเพื่ออนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านเอาไว้ไม่ให้สูญหายไป งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณส่วนตัว และเดินทางไปเพียงคนเดียว

8.2 เพลงฉ่อย เป็นเพลงร้องโต้ตอบว่าแกล้งระหว่างชายหญิง มีลูกคู่คอย

ร้องรับว่า "เอ้อซา.....นอยแม่" เป็นเพลงที่คนส่วนใหญ่นิยมฟังมากที่สุดเพลงหนึ่งเพราะสนุกสนาน และฟังได้ไม่เบื่อ ผู้ถ่ายทอด คือ แม่แก อยู่สุข แม่เพลงหมู่บ้านหัวไผ่ ตำบล จีวलय อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสิงห์บุรี วิธีการที่ใช้ในการศึกษา คือ ถ่ายทอดตัวต่อตัว และจดบันทึกเนื้อเพลงไว้ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษา คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่ด้วยการ แสดงและเพื่ออนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านไม่ให้สูญหายไป งบประมาณที่ใช้ เป็นงบประมาณส่วนตัว

8.3 เพลงเรือ เพลงร้องเล่นในหน้าน้ำ ร้องว่าแก้กันระหว่างชายหญิง และจะร้องกันบนเรือ มีลูกคู่ร้องรับว่า "ฮ้อไฮ้....." เป็นเพลงที่แพร่หลายมากเพลงหนึ่ง นิยมนำมาเล่นกันมาก ผู้ถ่ายทอด คือ แม่แก อยู่สุข แม่เพลงหมู่บ้านหัวไผ่ ตำบล จีวलय อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสิงห์บุรี วิธีการที่ใช้ในการศึกษา คือ ถ่ายทอดตัวต่อตัว และจดบันทึกเนื้อเพลงไว้ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษา คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่ด้วยการ แสดงและเพื่ออนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านไม่ให้สูญหายไป งบประมาณที่ใช้ เป็นงบประมาณส่วนตัว

8.4 เพลงเกี่ยวข้าว เป็นเพลงร้องระหว่างหยุดพักเหนื่อยคร่าวเก็บเกี่ยว ข้าวที่ออกรวงเหลืองสะหร้งกลางท้องทุ่ง เป็นการร้องโต้ตอบ เกี่ยวพาราสิกันระหว่างชายหญิง มีลูกคู่รับว่า "เฮ้..เฮะ" ผู้ถ่ายทอด คือ แม่แก อยู่สุข แม่เพลงหมู่บ้านหัวไผ่ ตำบล จีวलय อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสิงห์บุรี วิธีการที่ใช้ในการศึกษา คือ ถ่ายทอดตัวต่อตัว และจดบันทึกเนื้อเพลงไว้ แรงจูงใจที่ทำให้ศึกษา คือ เพื่อนำมาสอนนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่ด้วยการ แสดงและเพื่ออนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านไม่ให้สูญหายไป งบประมาณที่ใช้ เป็นงบประมาณส่วนตัว

ปัญหาอุปสรรคของอาจารย์ที่ทำการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ต่อคำถามเรื่องปัญหาอุปสรรคในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ อาจารย์ส่วนใหญ่ คือ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 94.6 ตอบว่า มีปัญหา ส่วนอาจารย์ที่ตอบว่าไม่มีปัญหามีเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4

ตารางที่ 12 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จำแนกตามปัญหาที่พบ

N = 53		
ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ด้านงบประมาณ	39	73.6
ด้านเวลา	30	56.6
ด้านบุคลากร	6	11.3
ด้านอุปกรณ์	17	32.1
ด้านผู้บริหาร	5	9.4
ด้านอื่น ๆ	4	7.5

จากตารางที่ 12 จะเห็น จากจำนวนอาจารย์ที่ตอบว่ามีปัญหาทั้งหมด 53 คน ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านงบประมาณ หมายถึง ปัญหางบประมาณในการออกดำเนินการเก็บข้อมูลแต่ละครั้งไม่เพียงพอ ทำให้การเก็บบันทึกข้อมูลไม่ได้ครบตามที่ตั้งใจไว้ ปัญหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณดำเนินการเรื่องเก็บข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ปัญหาไม่มีงบประมาณจากทางวิทยาลัย การดำเนินการต้องใช้งบประมาณส่วนตัว ซึ่งไม่สามารถ

ทำได้อย่างเต็มที่ เพราะงบประมาณส่วนตัวมีน้อย เนื่องจากรายได้ยังน้อย มีจำนวนผู้ตอบ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6

ปัญหารองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านเวลา หมายถึง อาจารย์มีปัญหาในการดำเนินการเก็บบันทึกข้อมูลน้อย ทำให้การดำเนินการไม่เต็มที่ และไม่สามารถเก็บบันทึกข้อมูลได้มากเท่าที่ต้องการ เช่น มีเวลาให้ดำเนินการเพียง 1 วัน แต่ต้องเดินทางไกลไปอำเภอรอบนอก ใช้เวลาเดินทางถึงครึ่งวันแล้วต้องรีบเดินทางกลับ ทำให้มีเวลาน้อย จึงทำให้เก็บข้อมูลได้ไม่เต็มที่ มีอาจารย์ผู้ตอบจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6

ปัญหาลำดับต่อมา คือ ปัญหาด้านอุปกรณ์ หมายถึง ในการดำเนินการออกเก็บข้อมูล นานาศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรงนี้ จำเป็นต้องมีอุปกรณ์สำหรับเก็บบันทึกข้อมูล เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง กล้องวิดีโอ เป็นต้น แต่อาจารย์ในบางวิทยาลัยก็ขาดอุปกรณ์จำเป็นบางอย่าง เช่น กล้องวิดีโอ เพราะวิทยาลัยไม่มีงบประมาณจัดซื้อ ทำให้การเก็บบันทึกข้อมูลในครั้งนั้นไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจะเป็น และอาจารย์จะจัดซื้ออุปกรณ์เหล่านี้เป็นของส่วนตัวก็ยังไม่มียกงบประมาณเพียงพอเพราะรายได้ เงินเดือนยังน้อย มีอาจารย์ผู้ตอบ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1

ปัญหาลำดับต่อมา คือ ปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ ปัญหาหาผู้ร่วมดำเนินการออกไปเก็บข้อมูลด้วยกันยาก เพราะอาจารย์แต่ละท่านต่างก็มีภาระมาก ปัญหาผู้ร่วมงานมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ไม่ดำเนินไปในวิถิทางเดียวกัน เพราะเป็นคนละแนวคิด ทำให้การเก็บข้อมูลมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น ปัญหาผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้เรื่องนานาศิลป์พื้นบ้านยาก ทำให้ขาดคนนำทาง หรือติดต่อประสานงานกับชาวบ้าน ปัญหาขาดศิลปินพื้นบ้านผู้มีความรู้ ทั้งนี้เพราะสังคมเปลี่ยนไป ศิลปินพื้นบ้านที่มีความรู้เรื่องนานาศิลป์พื้นบ้านตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก็มีจำนวนลดน้อยลง ที่มีอยู่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ผู้สูงอายุ ความจำเลอะเลือนไปบ้างหรือไม่มีพลังกำลังเพียงพอที่จะปฏิบัติให้ดูได้ จำนวนผู้ตอบ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3

ปัญหาลำดับต่อมา คือ ปัญหาด้านผู้บริหาร คือ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อนานาศิลป์พื้นบ้าน คือ ให้ความสำคัญต่อนานาศิลป์ไทยแบบมาตรฐานมากกว่า จึงทำให้ผู้บริหารไม่สนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับนานาศิลป์พื้นบ้านในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน เช่น ไม่อนุญาตให้เดินทางไปเก็บข้อมูล ไม่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ไม่อนุมัติโครงการ เป็นต้น จำนวนผู้ตอบ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4

ปัญหาด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา ก็มี ปัญหาตัวอาจารย์เองขาดความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญในท้องถิ่นและภาษาพูด เพราะอาจารย์เป็นคนต่างถิ่น ทำให้เกิดปัญหาเวลาออกเก็บข้อมูลเพราะสื่อสารกันไม่ค่อยเข้าใจ ต้องมีล่ามคอยช่วยแปล ปัญหาตัวชาวบ้านหรือศิลปินพื้นบ้านไม่เข้าใจการทำงานของวิทยาลัยและของกรมศิลปากร โดยคิดว่าวิทยาลัยนำเอาศิลปะพื้นบ้านไปเปลี่ยนรูปแบบ ทำลายศิลปะดั้งเดิม ทำให้ชาวบ้านไม่เต็มใจให้ความร่วมมือ และปัญหาระบบการบริหารงานในวิทยาลัย ระเบียบการบริหารการเงิน และระเบียบอื่น ๆ ทำให้การดำเนินการออกเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะติดระเบียบต่าง ๆ จำนวนผู้ตอบ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า ประสบปัญหาอุปสรรคในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิตั้งแต่ 2 ปัญหาขึ้นไป คือ มีอาจารย์ผู้ตอบจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 ส่วนอาจารย์ที่ตอบว่าประสบปัญหาอุปสรรคเพียง ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เพียงปัญหาเดียว มีจำนวนน้อยกว่า คือ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7

สำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบในการเดินทางไปศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิของอาจารย์แต่ละวิทยาลัย และของอาจารย์ที่ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตเดียวกับที่ตั้งของวิทยาลัย และอยู่นอกเขตนั้น มีจำนวนอาจารย์ผู้ตอบแตกต่างกัน ดังจะแสดงต่อไปในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 อาจารย์ที่ประสบปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิจำแนกตามวิทยาลัย

ปัญหา	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 3	%	n = 5	%	n = 9	%	n = 18	%	n = 2	%	n = 6	%	n = 1	%	n = 4	%	n = 5	%
ด้านงบประมาณ	3	100.0	5	100.0	3	33.3	12	66.7	2	100.0	5	83.3	1	100.0	4	100.0	5	100.0
ด้านเวลา	1	33.3	3	60.0	6	66.7	12	66.7	-	-	4	66.7	-	-	2	50.0	2	40.0
ด้านบุคลากร	-	-	1	20.0	1	11.1	1	5.6	1	50.0	1	16.7	-	-	-	-	1	20.0
ด้านอุปกรณ์	1	33.3	2	40.0	2	22.2	3	16.7	1	50.0	1	16.7	-	-	2	50.0	5	100.0
ด้านผู้บริหาร	-	-	-	-	-	-	2	11.1	-	-	1	16.7	-	-	1	25.0	-	-
ด้านอื่น ๆ	1	33.3	1	20.0	-	-	-	-	1	50.0	-	-	-	-	1	25.0	-	-

จากตารางที่ 13 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ที่ประสบปัญหาในการเดินทางไปค้นคว้าเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มีจำนวน 3 คน ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุดคือ ปัญหาด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาด้านเวลา และด้านอุปกรณ์

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ตอบว่ามีปัญหา 5 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาด้านเวลา และด้านอุปกรณ์ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ตอบว่ามีปัญหา 9 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านเวลา รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ และด้านอุปกรณ์ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ตอบว่ามีปัญหา 18 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านงบประมาณและด้านเวลาเท่ากัน รองลงมาคือ ปัญหาด้านอุปกรณ์

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ตอบว่ามีปัญหา 2 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด ปัญหา ด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาด้านบุคลากร และด้านอุปกรณ์

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ตอบว่ามีปัญหา 6 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด ปัญหา ด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาด้านเวลา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ตอบว่ามีปัญหา 1 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหา ด้านงบประมาณ เพียงด้านเดียว

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ตอบว่ามีปัญหา 4 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหา ด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาด้านเวลาและด้านอุปกรณ์

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ตอบว่ามีปัญหา 5 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านงบประมาณ และด้านอุปกรณ์ รองลงมาคือ ปัญหาด้านเวลา

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 ของอาจารย์ทั้งหมด สำหรับสาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทได้แสดงไว้ในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จำแนกตามสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

N = 63		
สาเหตุที่ไม่มีบทบาท	จำนวน	ร้อยละ
ขาดงบประมาณ	25	39.7
ขาดผู้ร่วมงาน	3	4.8
ขาดอุปกรณ์	4	6.3
จากผู้บริหาร	9	14.3
ไม่มีเวลา	35	55.6
ไม่ชำนาญท้องถิ่นและภาษาพูด	13	20.6
สาเหตุอื่น ๆ	3	4.8

จากตารางที่ 14 จะเห็นว่า สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา เนื่องจากอาจารย์ต้องมีภาระหน้าที่ในการสอนนักเรียนนักศึกษาซึ่งเป็นงานหลักสำคัญ และงานแสดงเพื่อเผยแพร่ศิลปะการแสดงแก่ประชาชน ภาระหน้าที่ทั้งสองประการนี้ เป็นภาระหน้าที่ที่หนักและทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาที่จะออกเดินทางไปเก็บข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่

จะต้องเดินทางไปไกล ตามหมู่บ้าน ตำบล ในชนบท จำเป็นต้องใช้เวลามาก ถ้าอาจารย์เดินทางไปก็จำเป็นต้องทิ้งภาระหน้าที่ในการสอนและภาระหน้าที่ในการแสดง อาจารย์ที่ตอบว่าไม่มีเวลามีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6

สาเหตุรองลงมา คือ สาเหตุจากขาดงบประมาณ หมายถึง อาจารย์ไม่มีงบประมาณที่จะออกเดินทางไปศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านถึงแหล่งข้อมูลโดยตรง เพราะวิทยาลัยไม่จัดสรรงบประมาณให้ และโดยส่วนตัวก็ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการตามลำพังได้ ดังนั้น เมื่อไม่มีงบประมาณ อาจารย์ก็ไม่สามารถออกเดินทางไปได้ เพราะการเก็บข้อมูลแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากพอสมควร มีอาจารย์ที่ตอบโดยให้เหตุผลนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7

สาเหตุต่อมา คือ อาจารย์ไม่ชำนาญท้องถิ่นและภาษาพูด สาเหตุนี้เกิดจากการที่อาจารย์ไม่ใช่คนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตหรือภูมิภาคที่วิทยาลัยต้นสังกัดตั้งอยู่ เช่น อาจารย์เป็นคนกรุงเทพฯ แต่สอบบรรจุได้ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ต้องไปอยู่ต่างสถานที่ ต่างวัฒนธรรมต่างภาษาพูด และเพิ่งไปอยู่เพียงระยะเวลาสั้น ๆ ยังไม่ชำนาญพื้นที่ ภาษาพูด ไม่รู้วาทศิลป์พื้นบ้านในภูมิภาคที่ทำงานอยู่มีอะไรบ้าง แหล่งนาฏศิลป์พื้นบ้านเหล่านั้นอยู่ที่ไหน และจะต้องติดต่อกับใคร วิธีการไหน อย่างไร จะเดินทางไปอย่างไร จะสื่อสารกันอย่างไร เมื่อปัญหาเช่นนี้ จึงทำให้อาจารย์ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นตรงไหน จะเดินทางไปค้นคว้าเก็บข้อมูลที่ไหนอย่างไร จึงทำให้อาจารย์ไม่มีบทบาทดังกล่าว ซึ่งสาเหตุนี้มีจำนวนอาจารย์ตอบ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6

สาเหตุต่อมา คือ สาเหตุจากผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารหรือผู้อำนวยการวิทยาลัยไม่ได้มอบหมายให้ออกเดินทางไปเก็บข้อมูล เพราะมอบหมายอาจารย์คณะหนึ่งไปแล้ว ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เสนอโครงการไปก็ไม่ได้รับอนุมัติ ขออนุญาตใช้เวลาราชการไปก็ไม่อนุมัติ ทำให้อาจารย์ขาดขวัญและกำลังใจที่จะออกปฏิบัติงานค้นคว้าเก็บข้อมูล จึงไม่ดำเนินบทบาทด้านนี้มีจำนวนผู้ตอบ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3

สาเหตุต่อมา คือ สาเหตุจากการขาดอุปกรณ์ หมายถึง อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องวิดีโอ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น สาเหตุนี้อาจารย์ตอบว่า ตัวอาจารย์มีความตั้งใจที่จะออกสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ช่วยเก็บบันทึกข้อมูล เช่น กล้องถ่ายภาพ กล้องวิดีโอ ฯลฯ แต่อาจารย์ไม่มีเป็นของตัวเอง เมื่อไม่มีอุปกรณ์ดังกล่าว การเก็บข้อมูลก็ไม่มีประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น

อาจารย์จึงหยุดความคิดที่จะเดินทางไป จำนวนผู้ตอบมีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

สาเหตุต่อมา คือ สาเหตุจากการขาดผู้ร่วมงาน หมายถึง ขาดอาจารย์ที่สนใจเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านร่วมกัน ทำให้ขาดผู้ที่จะร่วมเดินทางไปด้วยกัน เพราะการเก็บข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลโดยตรงนั้น จะต้องเดินทางไปไกลและยากลำบากพอสมควร จำเป็นจะต้องมีผู้ร่วมเดินทางไปด้วย เพราะการเดินทางไปเพียงคนเดียวบางครั้งไม่สะดวก และต้องคำนึงถึงความปลอดภัย จำนวนผู้ตอบมีเพียงเล็กน้อย 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

สาเหตุอื่น ๆ นอกเหนือจากสาเหตุที่กล่าวมา มีเพียงเล็กน้อย เช่น ตัวอาจารย์เองไม่มีความรู้ความชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ไม่ใช่ฝ่ายที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพราะมีฝ่ายรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว มีอาจารย์ที่ตอบ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

เมื่อสรุปจำนวนสาเหตุที่ทำให้อาจารย์ตอบว่าไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่ามีสาเหตุเดียวที่ทำให้ไม่มีบทบาท คือ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 ส่วนอาจารย์ที่ตอบว่ามีสาเหตุที่ไม่มีบทบาทตั้งแต่ 2 สาเหตุขึ้นไป มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์แต่ละแห่ง และแต่ละภูมิภาค มีสาเหตุที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ แตกต่างกันไป ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ จำแนกตามวิทยาลัย

สาเหตุ ที่ไม่มีบทบาท	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 10	%	n = 7	%	n = 5	%	n = 4	%	n = 7	%	n = 7	%	n = 12	%	n = 7	%	n = 4	%
ขาดงบประมาณ	4	40.0	4	57.1	-	-	-	-	2	28.6	3	42.9	4	33.3	6	85.7	2	50.0
ขาดผู้ร่วมงาน	-	-	-	-	1	20.0	-	-	-	-	-	-	2	16.7	-	-	-	-
ขาดอุปกรณ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8.3	2	28.6	1	25.0
จากผู้บริหาร	-	-	-	-	1	20.0	2	50.0	-	-	4	57.1	2	16.7	-	-	-	-
ไม่มีเวลา	9	90.0	2	28.6	3	60.0	2	50.0	4	57.1	1	14.3	6	50.0	5	71.4	3	75.0
ไม่ชำนาญท้องถิ่น/ภาษาพูด	6	60.0	3	42.9	2	40.0	1	25.0	1	14.3	-	-	-	-	-	-	-	-
สาเหตุอื่น ๆ	3	30.0	3	42.9	-	-	1	25.0	4	57.1	1	14.3	2	16.7	3	42.9	3	75.0

จากตารางที่ 15 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลเรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มีจำนวน 10 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมาจากการไม่มีเวลามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ไม่ชำนาญท้องถิ่น/ภาษาพูด และขาดงบประมาณ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดที่ไม่มีบทบาท มีจำนวน 7 คน สาเหตุสำคัญที่สุดคือ ขาดงบประมาณ รองลงมาคือ ไม่ชำนาญท้องถิ่น/ภาษาพูด และไม่มีเวลา ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 5 คน สาเหตุสำคัญที่สุดคือ ไม่มีเวลา รองลงมาคือ ไม่ชำนาญท้องถิ่น/ภาษาพูด จากผู้บริหารและขาดผู้ร่วมงานตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่ไม่มีบทบาท มีจำนวน 4 คน สาเหตุสำคัญที่สุดมี 2 สาเหตุเท่ากันคือ ไม่มีเวลา และจากผู้บริหารรองลงมาคือ ไม่ชำนาญท้องถิ่น/ภาษาพูด

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ไม่มีบทบาท มีจำนวน 7 คน สาเหตุสำคัญที่สุดคือ ไม่มีเวลา รองลงมาคือ ขาดงบประมาณ และไม่ชำนาญท้องถิ่น/ภาษาพูด ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่ไม่มีบทบาท มีจำนวน 7 คน สาเหตุสำคัญที่สุดคือ สาเหตุจากผู้บริหาร รองลงมาคือ ขาดงบประมาณและไม่มีเวลา ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ที่ไม่มีบทบาท มีจำนวน 12 คน สาเหตุสำคัญที่สุดคือ ไม่มีเวลา รองลงมาคือ ขาดงบประมาณ ขาดผู้ร่วมงาน และจากผู้บริหาร ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่ไม่มีบทบาท มีจำนวน 7 คน สาเหตุสำคัญที่สุดคือ ขาดงบประมาณ รองลงมาคือ ไม่มีเวลา และขาดอุปกรณ์ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่ไม่มีบทบาท มีจำนวน 4 คน สาเหตุสำคัญที่สุดคือ ไม่มีเวลา รองลงมาคือ ขาดงบประมาณ และขาดอุปกรณ์ ตามลำดับ

2. มติบทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน
จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source)

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ มีจำนวนทั้งสิ้น 90 คน คิดเป็นร้อยละ 77.6 ของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้งหมด (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3)

เมื่อจำแนกอาจารย์ที่มีบทบาทออกเป็นวิทยาลัย พบว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาคือ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 ส่วนอาจารย์ที่มีบทบาทน้อยที่สุด อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

จำแนกตามเพศ อาจารย์เพศหญิงมีบทบาทมากกว่าอาจารย์เพศชาย คือ อาจารย์เพศหญิงมีบทบาทจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 อาจารย์เพศชาย มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6

จำแนกตามอายุ อาจารย์ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมากที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาได้แก่อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ส่วนอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีบทบาทน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรี มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมากที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมาได้แก่อาจารย์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4

จำแนกตามอัตราเงินเดือน อาจารย์ที่มีเงินเดือนอยู่ระหว่าง 5,025 - 6,230 บาท มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 รองลงมาได้แก่อาจารย์ที่มีเงินเดือนระหว่าง 4,025-5,020 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 (รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 สถานภาพของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการ
ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

รายการ	N = 90	
	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยที่สังกัด		
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	10	11.1
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด	6	6.7
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย	13	14.4
วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่	21	23.3
วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง	8	8.9
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช	9	10.0
วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี	11	12.2
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี	8	8.9
วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง	4	4.4
เพศ		
ชาย	32	35.6
หญิง	58	64.4
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	42	46.7
30 - 40 ปี	43	47.8
มากกว่า 40 ปี	5	5.6
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	32	34.4
ปริญญาตรี	59	65.6

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการ	N = 90	
	จำนวน	ร้อยละ
<hr/>		
อัตราเงินเดือนที่ได้รับ		
ต่ำกว่า 4,020 บาท	13	14.4
4,020 - 5,020 บาท	26	28.9
5,025 - 6,230 บาท	46	51.1
มากกว่า 6,230 บาท	5	5.6

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) นี้ แตกต่างไปจากการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ตรงที่การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมินั้น อาจารย์ไม่ต้องเดินทางไปยังแหล่งข้อมูลโดยตรง แต่อาศัยการค้นคว้าที่มีผู้อื่นรวบรวมไว้แล้ว ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งทุติยภูมิ ก็คือ "แหล่งข้อมูล" (Source) ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 4 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลที่เป็นงานเขียน แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล แหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อต่าง ๆ และแหล่งข้อมูลที่เป็นกิจกรรมทางวิชาการ

จากการวิจัยพบว่า แหล่งข้อมูลที่อาจารย์ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด คือ แหล่งข้อมูลที่อยู่ในรูปของงานเขียน เช่น หนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร นิตยสาร และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านออกเผยแพร่ เพราะเป็นแหล่งข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าได้ง่าย สะดวก ประหยัด และได้ความรู้อย่างรวดเร็ว มีอาจารย์ที่ตอบว่าค้นคว้าจากแหล่งนี้จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ของอาจารย์ที่มีบทบาททั้งหมด

แหล่งข้อมูลรองลงมา ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล เช่น ครู อาจารย์ หรือผู้เชี่ยวชาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน แต่ไม่ใช่ศิลปินพื้นบ้าน หรือชาวบ้านผู้เป็นเจ้าของศิลปะโดยตรง อาจารย์จะศึกษาหาความรู้จากบุคคลประเภทนี้เกี่ยวกับเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ที่บุคคลนั้น ๆ เชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ เช่น ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบท ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศิลปวัฒนธรรมทุกแขนงอยู่มาก ครูใหญ่ในฐานะครูอาจารย์ ก็ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลไว้ตามหลักวิชาการซึ่งชาวบ้านไม่ได้เรียนรู้มา เมื่ออาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จะศึกษาเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านในเขตนั้น ก็ศึกษาจากครูใหญ่คนดังกล่าว จึงถือว่าอาจารย์ศึกษาจากแหล่งทุติยภูมิ มีอาจารย์ผู้ตอบจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6

แหล่งข้อมูลลำดับต่อมา ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อต่าง ๆ เช่น รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกวิดีโอ ฯลฯ ที่เป็นเรื่องราวของนาฏศิลป์พื้นบ้าน อาจารย์จะศึกษาโดยติดตามดูหรือฟังรายการ หรือจัดซื้อจัดหาเป็นสมบัติส่วนตัวเพื่อใช้ศึกษาหรือศึกษาจากสื่อซึ่งเป็นบริการของวิทยาลัย สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หน่วยงานเอกชน ศูนย์วัฒนธรรม เป็นต้น มีอาจารย์ผู้ตอบว่าใช้วิธีนี้ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1

แหล่งข้อมูลสุดท้ายที่อาจารย์ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์เพิ่มเติม คือ แหล่งข้อมูลที่อยู่ในรูปของการจัดกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน เช่น การประชุมสัมมนา การอภิปราย การบรรยาย การสาธิตการแสดง เป็นต้น จำนวนอาจารย์

ที่ตอบ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 (รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษา ค้นคว้างานภูมิศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งทุติยภูมิ
จำแนกตามแหล่งข้อมูลที่ค้นคว้า

แหล่งข้อมูล	N = 90	
	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลที่เป็นงานเขียน เช่น หนังสือ ตำรา เอกสารต่าง ๆ	54	60.0
แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล เช่น ครู อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญภูมิศิลป์พื้นบ้าน	50	55.6
แหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อต่าง ๆ เช่น เทปบันทึกเสียง วิดีโอ โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ	46	51.1
แหล่งข้อมูลที่เป็นกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การสัมมนา การอภิปราย การบรรยาย การสาธิต ฯลฯ	24	26.7

สำหรับประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมินั้น แตกต่างจากการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ คือ การศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ อาจารย์จะออกเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ดังนั้นนาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์จัดเก็บ จึงเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านของภูมิภาคนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์-เชียงใหม่ ก็จะได้เก็บข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านในเขตภาคเหนือหรือของล้านนา มิได้เก็บข้อมูลของภาคอีสาน เป็นต้น แต่การศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมินั้น อาจารย์จะศึกษานาฏศิลป์พื้นบ้านของทุกภาค ทุกประเภท ทุกชนิด เท่าที่จะหาข้อมูลได้ คือ ศึกษาเคล้าคละปะปนกันไปไม่จำกัดเฉพาะว่าของภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง และเมื่อตรวจสอบจำนวนอาจารย์ที่ศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งทุติยภูมิ โดยจำแนกเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้าน 3 ประเภท คือ ระบายรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน และละครพื้นบ้านแล้ว พบว่า อาจารย์สนใจศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทระบายรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้านมากที่สุด คือ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 78.9 รองลงมาคือ ประเภทเพลงพื้นบ้านจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 และประเภทเล่นเป็นเรื่องหรือละครพื้นบ้าน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 (รายละเอียดตั้งตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จำแนกตามประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านที่ค้นคว้า

ประเภท	N = 90	
	จำนวน	ร้อยละ
ระบายรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้าน	71	78.9
เพลงพื้นบ้าน	33	36.7
ละครพื้นบ้าน	12	13.3

สำหรับวิธีการที่อาจารย์ใช้ในการศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมากที่สุด คือ วิธีจดบันทึกไว้ หมายถึง การจดบันทึกทำรำ ประวัติความเป็นมา ข้อสังเกตในการแสดง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทนั้น ๆ มีผู้ตอบจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมาได้แก่ วิธีการฝึกหัดทำรำไว้ เป็นการอนุรักษ์ไว้กับตนเอง มีผู้ตอบ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 วิธีการถ่ายภาพ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 บันทึกเทป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 บันทึกวิดีโอ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 และถ่ายสไลด์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 (รายละเอียดดังตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จำแนกตามวิธีการที่ค้นคว้า

วิธีการศึกษา	N = 90	
	จำนวน	ร้อยละ
จดบันทึก	70	77.8
ฝึกหัดทำรำ	41	45.6
ถ่ายภาพ	26	28.9
บันทึกเทป	20	22.2
บันทึกวิดีโอ	14	15.6
ถ่ายสไลด์	8	8.9

อาจารย์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการในการเก็บข้อมูลร่วมกันตั้งแต่ 2 วิธีการขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 ส่วนอาจารย์ที่ใช้เพียงวิธีการหนึ่งวิธีการใดเพียงวิธีการเดียว มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1

ในด้านแรงจูงใจ แรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์ศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมากที่สุด คือ เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 รองลงมาได้แก่ เพื่อนำมาสอน จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 นำมาเขียนผลงานวิชาการจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 นำมาเขียนบทความ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 (รายละเอียดดังตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จำแนกตามแรงจูงใจที่ค้นคว้า

N = 90		
แรงจูงใจ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดง	65	72.2
เพื่อนำมาสอน	61	67.8
เพื่อนำมาเขียนผลงานทางวิชาการ	10	11.1
เพื่อนำมาเขียนบทความ	7	7.7

อาจารย์ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจที่ทำให้ศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิตั้งแต่ 2 ประการขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ส่วนอาจารย์ที่มีแรงจูงใจเพียงประการเดียว มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9

ปัญหาอุปสรรคของอาจารย์ที่ทำการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ในด้านปัญหาอุปสรรคที่พบในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่ามีปัญหาในการศึกษาค้นคว้า คือมีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 95.6 ส่วนอาจารย์ที่ตอบว่าไม่มีปัญหามีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ปัญหาที่อาจารย์พบมีมากมายหลายปัญหา แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดแบ่งออกเป็น 7 หัวข้อปัญหาดังต่อไปนี้ (รายละเอียดดังตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 อาจารย์ที่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จำแนกตามปัญหาที่พบ

N = 86		
ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล	40	46.5
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารงานเขียน	50	58.1
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทสื่อต่าง ๆ	35	40.7
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทกิจกรรมวิชาการ	29	33.7
ขาดงบประมาณ	39	45.3
มีเวลาน้อย	35	40.7
ปัญหาอื่น ๆ	8	9.3

จากตารางที่ 21 จะเห็นว่า ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุด ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ ปัญหาขาดแหล่งข้อมูลด้านผลงานเขียนเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร เอกสารต่าง ๆ ให้ศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้เพราะหนังสือ

หรือสิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านในประเทศไทยเรา มีผู้เขียนหรือผู้ผลิตขึ้นมาเรื่อยๆ เพราะในแง่การตลาดหรือธุรกิจแล้ว หนังสือที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมได้รับความสนใจจากผู้อ่านน้อย จึงไม่คุ้มค่าที่จะผลิตออกมาจำหน่าย ดังนั้นหนังสือ ตำรา วารสาร ฯลฯ ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านในตลาดหนังสือของไทย จึงมีน้อย และเป็นหนังสือหายาก อาจารย์ที่สนใจจะศึกษาจึงประสบปัญหาดังกล่าว จำนวนผู้ตอบว่ามีปัญหานี้ มี 50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1

ปัญหารองลงมาได้แก่ ปัญหาขาดแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล เช่น ครู อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน ที่จะให้ความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านแก่อาจารย์ได้ ทั้งนี้เพราะนักวิชาการที่สนใจเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านของไทยนั้นมีน้อยมาก แทบับจำนวนได้ และอยู่ห่างไกลจากอาจารย์ ไม่สะดวกที่จะไปสอบถาม ดังนั้น เมื่ออาจารย์สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน จึงไม่ทราบว่าจะเริ่มถามจากใคร เพราะขาดผู้มีความรู้ดังกล่าว ปัญหานี้มีจำนวนผู้ตอบ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

ปัญหาต่อมาคือ ปัญหาขาดงบประมาณซึ่งจำเป็นต้องใช้จ่าย เช่น จัดซื้อตำรา เอกสาร หนังสือ ฯลฯ ที่ไม่มีให้บริการไว้เป็นสมบัติส่วนตัวเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า จัดซื้อสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นมาใช้ในการศึกษา เช่น กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง เป็นต้น หรือเป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างการศึกษาค้นคว้าอื่น ๆ เช่น ค่าวิทยากร ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย สาธิต นาฏศิลป์พื้นบ้าน เป็นต้น มีอาจารย์ผู้ตอบ 39 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3

ปัญหาต่อมา คือ ขาดแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อต่าง ๆ ให้ศึกษาค้นคว้า เช่น รายการวิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วิดีโอ เป็นต้น เพราะสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ มีผู้ผลิต หรือให้บริการน้อยมาก เช่น รายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน แทบับจะไม่มีให้ดูให้ศึกษาเลย ถึงมีบ้างแต่ก็น้อยมาก เพราะเหตุผลทางด้านธุรกิจการเงิน หรือสื่อประเภทเทปบันทึกเสียง วิดีโอ ก็มีผู้ผลิตน้อยมาก เมื่อเทียบจำนวนกับสื่อบันเทิงชนิดอื่น ๆ ทำให้อาจารย์ประสบปัญหาที่จะศึกษาเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากสื่อเหล่านี้ จำนวนอาจารย์ที่ตอบมี 35 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7

ปัญหาต่อมา คือ ปัญหาไม่มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าอย่างเต็มที่ คือมีเวลาน้อย ซึ่งสาเหตุเกิดจากอาจารย์ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสอนนักเรียนนักศึกษา และทำการเผยแพร่การแสดง ดังนั้น เวลาที่จะทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านอย่างจริงจังจึงไม่มีได้แต่ศึกษาเพียงผิวเผิน ไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควรจะเป็น มีจำนวนอาจารย์ที่ตอบว่าประสบปัญหานี้

35 คน คิดเป็น 40.7 เท่ากับปัญหาขาดแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อต่าง ๆ

ปัญหาต่อมา คือ ปัญหาขาดการจัดกิจกรรมวิชาการ เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เช่น การลิ้มมนา การอภิปราย การบรรยาย การสาธิต นิทรรศการ ฯลฯ ให้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพราะทางวิทยาลัยจัดกิจกรรมประเภทนี้น้อยมาก และสถาบันอื่น ๆ ก็ไม่นิยมจัดกัน มีอาจารย์ตอบว่ามีปัญหานี้ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7

สำหรับปัญหาอื่น ๆ นอกจากนี้ก็มีเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ปัญหาผู้บริหารไม่สนับสนุนส่งเสริมเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ทำให้ขาดกำลังใจที่จะศึกษา ปัญหาไม่ใช่คนในท้องถิ่นขาดความรู้เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีบางอย่าง ตลอดจนปัญหาด้านภาษา ซึ่งยากลำบากที่จะเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ปัญหาข้อมูลบางอย่างขัดแย้งกัน และไม่มีใครตัดสินได้ว่า ข้อมูลใดถูกหรือผิด เป็นต้น ปัญหาอื่น ๆ เหล่านี้มีจำนวนอาจารย์ผู้ตอบ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

อาจารย์ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิตั้งแต่ 2 ปัญหาขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 72.1 ส่วนอาจารย์ที่ประสบปัญหาเพียงข้อเดียวมีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9

สำหรับอาจารย์ในแต่ละวิทยาลัย ต่างก็ประสบปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูล แตกต่างกันไป ดังแสดงไว้ในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 อาจารย์ที่ประสบปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วย การศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จำแนกตามวิทยาลัย

ปัญหา	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีธรรมราช		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 9	%	n = 6	%	n = 13	%	n = 18	%	n = 8	%	n = 9	%	n = 11	%	n = 8	%	n = 4	%
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล	1	11.1	1	16.9	7	53.8	10	55.6	4	50.0	6	66.7	7	63.6	2	25.7	2	50.0
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร งานเขียน	4	44.4	4	66.7	6	46.2	12	66.7	3	37.5	2	22.2	7	63.6	8	100.0	4	100.0
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทสื่อต่าง ๆ	3	33.3	3	50.0	2	15.4	5	27.8	4	50.0	3	33.3	4	36.4	7	87.5	4	100.0
ขาดแหล่งข้อมูลประเภทกิจกรรม ทางวิชาการ	1	11.1	4	66.7	2	15.4	5	27.8	2	25.0	2	22.2	2	18.2	7	87.5	4	100.0
ขาดงบประมาณ	4	44.4	6	100.0	5	38.4	9	50.0	2	25.0	1	11.1	1	9.1	7	87.5	4	100.0
มีเวลาน้อย	5	55.6	3	50.0	5	38.5	7	38.9	2	25.0	3	33.3	8	72.7	1	12.5	1	25.0
ปัญหาอื่น ๆ	1	11.1	2	33.0	1	7.7	1	5.6	1	12.5	-	-	2	18.2	-	-	-	-

จากตารางที่ 22 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ที่ประสบปัญหาในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ มีจำนวน 9 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหามีเวลาน้อย รองลงมาได้แก่ ปัญหาขาดแคลนข้อมูลประเภทเอกสาร งานเขียน และขาดงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ที่มีปัญหามีจำนวน 6 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดงบประมาณ รองลงมาได้แก่ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารงานเขียน และขาดแหล่งข้อมูลประเภทกิจกรรมทางวิชาการ

อาจารย์นาฏศิลป์สุโขทัยที่มีปัญหามีจำนวน 13 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล รองลงมาได้แก่ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารงานเขียน ขาดงบประมาณและมีเวลาน้อย

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่มีปัญหามีจำนวน 18 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดแหล่งข้อมูล ประเภทเอกสารงานเขียน รองลงมาได้แก่ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล และขาดงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่มีปัญหามีจำนวน 8 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล และขาดแหล่งข้อมูลประเภทสื่อต่าง ๆ รองลงมา ได้แก่ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารงานเขียน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่มีปัญหามีจำนวน 9 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล รองลงมาได้แก่ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทสื่อต่าง ๆ และมีเวลาน้อย

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ที่มีปัญหามีจำนวน 11 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ มีเวลาน้อย รองลงมาได้แก่ ปัญหาขาดแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล และขาดแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารงานเขียน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่มีปัญหามีจำนวน 8 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารงานเขียน รองลงมาได้แก่ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทสื่อต่าง ๆ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทกิจกรรมทางวิชาการ และขาดงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่มีปัญหามีจำนวน 4 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด มีจำนวน 4 ปัญหาเท่ากัน คือ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทสื่อต่าง ๆ ขาดแหล่งข้อมูลประเภทกิจกรรมวิชาการ และขาดงบประมาณ

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

จากจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านทั้งหมด 116 คน มีอาจารย์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ตอบว่าไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ สำหรับสาเหตุที่อาจารย์ จำนวนนี้ไม่มีบทบาทมีหลายสาเหตุ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้านาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จำแนกตามสาเหตุที่ไม่ได้ค้นคว้า

N = 29		
สาเหตุที่ไม่ได้ค้นคว้า	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเวลา	24	82.8
ไม่มีผู้เชี่ยวชาญให้สอบถาม	2	6.9
ไม่มีแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า	8	27.6
สาเหตุอื่น ๆ	5	17.2

จากตารางที่ 23 จะเห็นว่า สาเหตุที่อาจารย์ตอบว่าไม่มีบทบาทในการศึกษาค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมากที่สุด คือ สาเหตุจากการไม่มีเวลาศึกษา ทั้งนี้เพราะอาจารย์ใช้เวลาทั้งหมดในการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักอันดับแรกของอาจารย์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ นอกจากนี้หน้าที่ที่อาจารย์ต้องปฏิบัติอยู่เกือบตลอดเวลา คือ เผยแพร่การแสดง ซึ่งรวมถึงการฝึกซ้อมการแสดง ซึ่งจะใช้เวลาหลายวันก่อนการแสดงด้วย ทั้งสองหน้าที่นี้ทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาที่จะศึกษาเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เอกสาร เทปบันทึกเสียง วิดีโอ ฯลฯ มีอาจารย์ผู้ตอบว่ามีสาเหตุจากข้อนี้ถึง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 82.8

สาเหตุรองลงมา คือ ไม่มีแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า จำนวนผู้ตอบ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 และไม่มีผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์พื้นบ้านให้สอบถามหาความรู้ จำนวนผู้ตอบ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 สาเหตุอื่น ๆ นอกจากนี้ก็มี เช่น ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ไม่มีหน้าที่สอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน ไม่ชอบนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีผู้ตอบ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2

เมื่อจำแนกสาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทออกเป็นวิทยาลัย พบว่า สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่อาจารย์ทุกวิทยาลัย ยกเว้นวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ ไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้า ส่วนอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ตอบว่ามีสาเหตุมาจากไม่ชอบนาฏศิลป์พื้นบ้าน (รายละเอียดดังตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน จากแหล่งข้อมูลวิทยุมิจำแนก ตามวิทยาลัย

สาเหตุ	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุรินทร์		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 4	%	n = 6	%	n = 1	%	n = 2	%	n = 2	%	n = 4	%	n = 2	%	n = 3	%	n = 5	%
ไม่มีเวลา	4	100.0	4	66.7	-	-	1	50.0	2	100.0	4	100.0	2	100.0	3	100.0	4	80.0
ไม่มีผู้เชี่ยวชาญให้สอบถาม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	40.0
ไม่มีแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า	1	25.0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25.0	-	-	3	100.0	3	60.0
สาเหตุอื่น ๆ	-	-	2	33.3	1	100.0	1	50.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการทำงานวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ไม่มีอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการทำงานวิจัย

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการทำงานวิจัยนาฏศิลป์พื้นบ้านมีหลายสาเหตุ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการทำงานวิจัย จำแนกตามสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

สาเหตุ	N = 119	
	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย	102	85.7
ไม่มีเวลา	54	45.4
ไม่มีความชำนาญนาฏศิลป์พื้นบ้าน	15	12.6
ไม่มีแหล่งค้นคว้าวิจัย	6	5.0
ไม่มีงบประมาณ	30	25.2
ไม่ชำนาญห้องที่/ภาษาพูด	9	7.6
ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	8	6.7
สาเหตุอื่น ๆ	5	4.2

จากตารางที่ 25 จะเห็นว่า สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการทำงานวิจัยมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัยว่า ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกซึ่งมีการสอนให้ทำวิจัย ไม่ได้รับ

การฝึกอบรมเรื่องการวิจัย ไม่มีเวลาศึกษาเรื่องระเบียบวิธีการทำงานวิจัย ดังนั้น เมื่ออาจารย์ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย จึงไม่สามารถทำงานวิจัยเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านได้ เพราะไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ตรงไหน มีอาจารย์ผู้ตอบ 102 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7

สาเหตุรองลงมาคือ ไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย เพราะอาจารย์จะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสอน และการเผยแพร่การแสดง ซึ่งเป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ในอีกรูปแบบหนึ่ง จำนวนผู้ตอบ 54 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4

สาเหตุต่อมาคือ ไม่มีงบประมาณที่จะต้องใช้ในการวิจัย อาจารย์ขาดเงินสนับสนุนทั้งจากทางวิทยาลัยเอง จากกรมศิลปากร หรือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทางศิลปวัฒนธรรม และอาจารย์เองก็ไม่มีงบประมาณส่วนตัวในจำนวนมากเพียงพอที่จะใช้ในการทำงานวิจัยได้ จำนวนผู้ตอบ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2

สาเหตุต่อมาคือ อาจารย์ไม่มีความชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เมื่อไม่มีความชำนาญจึงไม่รู้ว่าจะดำเนินการวิจัยอย่างไร เพราะการทำงานด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านจะต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในระดับหนึ่ง เพื่อที่จะเข้าถึงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าเชื่อถือ จำนวนผู้ตอบ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

สาเหตุต่อมาคือ อาจารย์ไม่มีความชำนาญทั้งที่และภาษาพูด เนื่องจากเป็นคนต่างพื้นที่เป็นคนต่างถิ่น การที่ไม่ชำนาญทั้งที่ทำให้ไม่สามารถเดินทางค้นหาแหล่งข้อมูลได้ และการที่ไม่รู้ภาษาถิ่นทำให้ยากที่จะเข้าใจถึงเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งทำให้ไม่สามารถทำงานวิจัยได้ จำนวนผู้ตอบ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6

สาเหตุต่อมาคือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา เพราะผู้บังคับบัญชาไม่เห็นความสำคัญของงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน เมื่อผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุนก็ทำให้อาจารย์ขาดกำลังใจที่จะทำการวิจัย จำนวนผู้ตอบ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7

สาเหตุต่อมาคือ ไม่มีแหล่งค้นคว้าทำวิจัย เพราะในเขตพื้นที่นั้น ท้องถิ่นนั้นไม่มีนาฏศิลป์พื้นบ้านที่หลงเหลืออยู่เลย หรือเป็นชุมชนใหม่ที่ขาดศิลปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมให้ทำการค้นคว้าวิจัย จำนวนผู้ตอบ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

สาเหตุอื่น ๆ เช่น ร่างกายไม่พร้อมที่จะทำงานวิจัย กำลังศึกษาระเบียบวิธีวิจัย และอื่น ๆ จำนวนผู้ตอบ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

เมื่อจำแนกเป็นวิทยาลัยพบว่า วิทยาลัยนาฏศิลป์แต่ละแห่งมีจำนวนอาจารย์ที่ไม่
มีบทบาทในการทำงานวิจัย และสาเหตุที่ไม่ทำงานวิจัยแตกต่างกันไป ดังแสดงไว้ในตารางที่

ตารางที่ 26 สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการทำงานวิจัย จำแนกตามวิทยาลัย

สาเหตุ	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n=14	%	n=12	%	n=14	%	n=23	%	n=10	%	n=13	%	n=13	%	n=11	%	n=9	%
ไม่มีความรู้ เรื่องการวิจัย	12	85.7	11	91.7	9	64.3	21	91.3	9	90.0	12	92.3	11	84.6	8	72.7	9	100.0
ไม่มีเวลา	9	64.3	7	58.3	7	50.0	10	43.5	3	30.0	5	38.5	6	46.2	4	36.4	3	33.3
ไม่มีความชำนาญนาฏศิลป์พื้นบ้าน	-	-	2	16.7	4	28.6	4	17.4	2	20.0	-	-	2	15.4	1	9.1	-	-
ไม่มีแหล่งค้นคว้าวิจัย	-	-	1	8.3	2	14.3	2	8.7	-	-	-	-	1	7.7	-	-	-	-
ไม่มีงบประมาณ	2	14.3	2	16.7	5	35.7	8	34.8	2	20.0	2	15.4	4	30.8	5	45.5	-	-
ไม่ชำนาญท้องถิ่น/ภาษาพูด	1	7.1	-	-	3	21.4	3	13.0	1	10.0	-	-	1	7.7	-	-	-	-
ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	-	-	2	16.7	3	21.4	1	4.3	-	-	-	-	1	7.7	-	-	1	11.1
สาเหตุอื่น ๆ	1	7.1	-	-	3	21.4	1	4.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 26 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการทำงานวิจัยมีจำนวน 14 คน สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลาและไม่มีงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 12 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลา ไม่มีความชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ไม่มีงบประมาณ และไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 14 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลา ไม่มีงบประมาณ และ ไม่มีความชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 23 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลา ไม่มีงบประมาณ และ ไม่มีความชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 10 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลา ไม่มีความชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน และไม่มีงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราชที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 13 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลา และไม่มีงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรีที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 13 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลาและไม่มีงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นนทบุรีที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 11 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีงบประมาณและไม่มีเวลา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 9 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดคือ ไม่มีความรู้เรื่องการวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีเวลา และไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

4. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 ของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้งหมด (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3)

เมื่อจำแนกอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน ออกเป็นวิทยาลัย พบว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มีจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทมากที่สุด 22 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รองลงมาคือ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด มีจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทน้อยที่สุด 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2

จำแนกตามเพศ อาจารย์เพศหญิงมีบทบาทในการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านมากกว่าอาจารย์เพศชาย คือ อาจารย์เพศหญิงที่มีบทบาทมีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 ส่วนอาจารย์เพศชายมีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2

จำแนกตามอายุ อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีบทบาทจำนวนมากที่สุด คือ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 อาจารย์ที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี มีบทบาทรองลงมาจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 และอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีบทบาทน้อยที่สุด 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทในการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คือ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 (รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 สถานภาพของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอน

รายการ	N = 94	
	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยที่สังกัด		
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	11	11.7
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด	3	3.2
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย	12	12.8
วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่	22	23.4
วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง	7	7.4
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช	10	10.6
วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี	11	11.7
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี	10	10.6
วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง	8	8.5
เพศ		
ชาย	35	37.2
หญิง	59	62.8
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	50	53.2
30 - 40 ปี	39	41.5
มากกว่า 40 ปี	5	5.3
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	33	35.1
ปริญญาตรี	61	64.9

ในการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นั้น นอกจากจะสอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเองแล้ว อาจารย์ยังทำการสอนให้แก่กลุ่มบุคคลอื่น ๆ ด้วย ดังแสดงไว้ในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามกลุ่มบุคคลที่สอน

กลุ่มบุคคลที่สอน	N = 94	
	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย	90	95.7
นักเรียนนักศึกษาของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ	33	35.1
เยาวชน ประชาชนผู้สนใจทั่วไป	24	25.5
ครู อาจารย์ ที่มาศึกษาอบรม	27	28.7

จากตารางที่ 28 จะเห็นว่า กลุ่มบุคคลที่อาจารย์สอนนาฏศิลป์พื้นบ้านให้มากที่สุด คือ นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะเป็นหน้าที่หลักของอาจารย์ที่จะต้องสอน การสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านในวิทยาลัยนี้ จะเป็นการสอนตามรายวิชาในหลักสูตร ทั้งวิชาบังคับ และวิชาเลือก รวมถึงการสอนนอกหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการแสดง มีจำนวนอาจารย์ที่ตอบ 90 คน คิดเป็นร้อยละ 95.7

กลุ่มบุคคลที่อาจารย์ส่วนรองลงมา คือ นักเรียนนักศึกษาของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1 ครู อาจารย์ที่มาฝึกอบรม จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 และ เยาวชน ประชาชนผู้สนใจทั่วไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5

ประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านที่สอน การสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ในทุกวิทยาลัย จะมีลักษณะเหมือนกันคือ สอนนาฏศิลป์พื้นบ้านทุกประเภท และของทุกภูมิภาค ไม่จำเพาะเจาะจง ว่าวิทยาลัยตั้งอยู่ในภูมิภาคใดแล้วต้องสอนแต่นาฏศิลป์ของภูมิภาคนั้น เช่น อาจารย์ของวิทยาลัย นาฏศิลป์เชียงใหม่ สามารถสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านของอีสานได้ แต่ไม่ทุกคน เป็นต้น

สำหรับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์สอนมากที่สุด คือ ประเภทระบำรำฟ้อน และการต่อสู้อู่พื้นบ้าน จำนวนผู้ตอบ 81 คน คิดเป็นร้อยละ 86.1 รองลงมาได้แก่ ประเภทเพลงพื้นบ้าน จำนวนผู้ตอบ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 และประเภทเล่นเป็นเรื่องหรือละครพื้นบ้าน อาจารย์ทำการสอนน้อยที่สุด 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 (รายละเอียดดังตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านที่สอน

ประเภท	N = 94	
	จำนวน	ร้อยละ
ระบำรำฟ้อน และการต่อสู้อู่พื้นบ้าน	81	86.1
ละครพื้นบ้าน	9	9.6
เพลงพื้นบ้าน	25	26.6

ปัญหาอุปสรรคของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอน
นาฏศิลป์พื้นบ้าน

ในการดำเนินบทบาทเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน
อาจารย์ที่ตอบว่ามีปัญหาในการดำเนินบทบาท มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 79.8
ส่วนอาจารย์ที่ตอบว่าไม่มีปัญหามี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 รายละเอียดของปัญหา
อุปสรรคที่อาจารย์พบ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน
จำแนกตามปัญหาอุปสรรคที่พบ

ปัญหา	N = 75	
	จำนวน	ร้อยละ
จากตัวผู้สอน	26	34.7
จากตัวผู้เรียน	37	49.3
จากตัวผู้บริหาร	6	8.0
จากงบประมาณ	9	12.0
จากอุปกรณ์การสอน	24	32.0
จากการบริหารการสอน	11	14.7
ปัญหาอื่น ๆ	10	13.3

จากตารางที่ 30 จะเห็นว่า ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุดในการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน
คือ ปัญหาจากตัวผู้เรียน ซึ่งมีมากมายหลายสาเหตุ เช่น ตัวผู้เรียนที่เป็นบุคคลภายนอก
มีความรู้พื้นฐานด้านการฟ้อนรำน้อยหรือไม่มีเลย ทำให้การสอนซึ่งเน้นการปฏิบัติการเป็นส่วนใหญ่
ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ผู้มาเรียนเข้ามาเรียนโดยมิได้มีความสมัครใจ หรือถูกบังคับให้มาจึงมีความ

ตั้งใจในการเรียนจึงมีน้อย สำหรับนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการที่นักเรียนนักศึกษาไม่มีความชื่นชอบในนาฏศิลป์พื้นบ้าน แต่ชื่นชอบนาฏศิลป์ไทยมาตรฐานมากกว่า ดังนั้นจึงไม่สนใจเรียนนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำนวนอาจารย์ผู้ตอบว่ามีปัญหานี้ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3

ปัญหารองลงมา ได้แก่ ปัญหาจากตัวอาจารย์ผู้สอนเอง สาเหตุส่วนใหญ่อาจารย์จะตอบว่า ตัวอาจารย์เองนั้น ไม่มีความรู้ความชำนาญ ในด้านการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน อย่างเพียงพอ เพราะไม่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ อาจารย์ส่วนใหญ่จะฝึกฝนมาทางด้านนาฏศิลป์ไทย ซึ่งมีเทคนิค วิธีการเล่น หรือการแสดงออก ซึ่งทำทาง แตกต่างจากนาฏศิลป์พื้นบ้าน นอกจากนี้ อาจารย์ยังประสบปัญหาในด้านภาษา เช่น การที่จะสอนหมอลำได้ อาจารย์ต้องรู้ภาษาอีสาน แต่อาจารย์ไม่สามารถพูดได้ เพราะไม่ใช่คนท้องถิ่นนั้น จึงไม่สามารถสอนหรือยกตัวอย่างโดยร้องให้ฟังได้ เป็นต้น จำนวนอาจารย์ผู้ตอบ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7

ปัญหาลำดับต่อมา คือ ปัญหาเรื่องอุปกรณ์การสอน ส่วนใหญ่อาจารย์จะตอบว่า อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ เช่น เครื่องเทป ม้วนเทป วีดีโอ ฯลฯ มิใช่เพียงพอกับความต้องการ และที่มีอยู่ก็ชำรุดเสียหายใช้การไม่ได้ จำนวนผู้ตอบ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0

ปัญหาลำดับต่อมา คือ ปัญหาจากการบริหารการเรียนการสอน หมายถึง การบริหารงานการสอนในวิทยาลัยมีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการจัดสรรจำนวนอาจารย์ลงสอนไม่เพียงพอ เพราะการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านในภาคปฏิบัตินั้น ต้องใช้อาจารย์ผู้สอนเป็นกลุ่ม เพราะมีนักศึกษาจำนวนมาก ปัญหาจัดชั่วโมงสอนให้อาจารย์สอนมากเกินไป จนแบกรับภาระไม่ไหว ปัญหาจัดตารางสอนเหลื่อมล้ำกัน ปัญหาจัดอาจารย์ลงสอนโดยไม่ตรงกับความสามารถ เป็นต้น มีจำนวนผู้ตอบ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7

ปัญหาต่อมา คือ ปัญหาด้านงบประมาณ ส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีงบประมาณ ที่จะจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับใช้ในการสอน จำนวนผู้ตอบ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0

ปัญหาจากผู้บริหาร คือ ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจนาฏศิลป์พื้นบ้าน ไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร เช่น ไม่จัดสรรงบประมาณให้ใช้ในการเรียนการสอน หรือไม่อนุมัติให้ทำโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน เป็นต้น มีจำนวนผู้ตอบ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0

นอกจากนี้ เป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาเรื่องห้องเรียน ปัญหาเรื่องคุณภาพการเรียน การสอน เป็นต้น จำนวนผู้ตอบ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3

ในการดำเนินบทบาทเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านนี้ อาจารย์ในแต่ละวิทยาลัย มีจำนวนอาจารย์ที่มีปัญหาและ ปัญหาอุปสรรคที่พบ แตกต่างกันไป ดังแสดงในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 อาจารย์ที่ประสบปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ พื้นบ้าน ด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามวิทยาลัย

ปัญหา	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กานสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		นันทบุรี		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 8	%	n = 3	%	n = 10	%	n = 15	%	n = 7	%	n = 10	%	n = 7	%	n = 8	%	n = 7	%
จากตัวผู้สอน	-	-	1	33.3	3	30.0	3	20.0	4	57.1	4	40.0	3	42.9	6	75.0	2	28.6
จากตัวผู้เรียน	7	87.5	-	-	5	50.0	12	80.0	5	71.4	3	30.0	3	42.9	1	12.5	1	14.3
จากตัวผู้บริหาร	1	12.5	1	33.3	2	20.0	-	-	-	-	1	10.0	1	14.3	-	-	-	-
จากงบประมาณ	-	-	-	-	2	20.0	2	13.3	2	28.6	2	20.0	1	14.3	-	-	-	-
จากอุปกรณ์การสอน	-	-	-	-	3	30.0	5	33.3	2	28.6	-	-	1	14.3	7	87.5	6	85.7
จากการบริหารการสอน	-	-	-	-	-	-	1	6.7	1	14.3	1	10.0	1	14.3	1	12.5	6	85.7
ปัญหาอื่น ๆ	2	25.0	1	33.3	2	20.0	1	6.7	-	-	2	20.0	-	-	1	12.5	1	14.3

จากตารางที่ 31 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ที่มีปัญหาในการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 8 คน ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากตัวผู้เรียน รองลงมา คือ ปัญหาจากผู้บริหาร

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดที่มีปัญหามีจำนวน 3 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดเท่ากัน คือ ปัญหาจากตัวผู้สอน และจากผู้บริหาร

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ที่มีปัญหามีจำนวน 10 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดเท่ากันคือ ปัญหาจากตัวผู้เรียน รองลงมาคือ ปัญหาจากตัวผู้สอน และจากอุปกรณ์การสอน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่มีปัญหามีจำนวน 15 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดเท่ากันคือ ปัญหาจากตัวผู้เรียน รองลงมาคือ ปัญหาจากอุปกรณ์การสอน และจากตัวผู้สอน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่มีปัญหามีจำนวน 7 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากตัวผู้เรียน รองลงมาคือ ปัญหาจากตัวผู้สอน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่มีปัญหามีจำนวน 10 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากตัวผู้สอน รองลงมาคือ ปัญหาจากตัวผู้เรียน และปัญหาเรื่องงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ที่มีปัญหามีจำนวน 7 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดเท่ากันคือ ปัญหาจากตัวผู้สอน และปัญหาจากตัวผู้เรียน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่มีปัญหามีจำนวน 8 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากอุปกรณ์การสอน รองลงมาคือ ปัญหาจากตัวผู้สอน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่มีปัญหามีจำนวน 7 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดเท่ากันคือ ปัญหาจากอุปกรณ์การสอน และการบริหารการสอน รองลงมาคือ ปัญหาจากตัวผู้สอน

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน

สำหรับอาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 ของอาจารย์ทั้งหมด สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทมีด้วยกันหลายสาเหตุ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 32

ตารางที่ 32 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

N = 25		
สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
จากตัวอาจารย์เอง	14	56.0
จากการบริหารการเรียนการสอนในวิทยาลัย	14	56.0
สาเหตุอื่น ๆ	7	28.0

จากตารางที่ 32 จะเห็นว่า สาเหตุสำคัญที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านมี 2 สาเหตุเท่ากันคือ สาเหตุจากตัวอาจารย์เอง และสาเหตุจากการบริหารการเรียนการสอนในวิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนอาจารย์ที่ตอบ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0

สำหรับสาเหตุที่มาจากตัวอาจารย์เองนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีความรู้ ความชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าอาจารย์ได้รับการฝึกฝนหรือเล่าเรียนมาทางด้านนาฏศิลป์ไทย (Classical Dance) โดยเฉพาะ ไม่ได้รับการฝึกฝนในด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน (Folk Dance) ดังนั้น จึงขาดความชำนาญ เมื่อขาดความชำนาญก็ไม่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอน อาจารย์จึงขาดบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้านการ

สอนนาฏศิลป์พื้นบ้านไป แต่ก็ยังมีบทบาทในด้านอื่น ๆ

ส่วนสาเหตุจากการบริหารการเรียนการสอนในวิทยาลัยนั้น อาจารย์ตอบว่า ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ของอาจารย์นั้น ได้จัดแบ่งสายงานการสอนในภาควิชานาฏศิลป์เป็น 2 สาย คือ นาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน และจัดแยกกลุ่มอาจารย์ผู้สอนออกจากกันไม่สอนก้าวถ่ายข้ามสายงาน ดังนั้น อาจารย์ที่สอนอยู่ทางสายนาฏศิลป์ไทย จึงไม่มีบทบาทในการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามเหตุผลดังกล่าว แต่อาจารย์ก็มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยวิธีอื่น ๆ

ส่วนสาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทนอกจากสาเหตุสำคัญ 2 สาเหตุข้างต้น ต่างก็เป็นสาเหตุปลีกย่อยอื่น ๆ เช่น สาเหตุจากบริหารไม่มอบหมายให้สอน สาเหตุจากไม่ชอบนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีอุปสรรคด้านร่างกาย ไม่อยากก้าวถ่ายหน้าที่คนอื่น มีจำนวนผู้ตอบ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0

5. มติบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดง มีจำนวนทั้งสิ้น 113 คน คิดเป็นร้อยละ 97.4 ของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้งหมด (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3)

เมื่อจำแนกอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการแสดงออกเป็นวิทยาลัย พบว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มีบทบาทมากที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 รองลงมาได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 และอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง มีบทบาทน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

จำแนกตามเพศ อาจารย์เพศหญิงมีบทบาทมากกว่าอาจารย์เพศชาย คือ อาจารย์เพศหญิงมีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 อาจารย์เพศชายมีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1

จำแนกตามอายุ อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มี จำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทมากที่สุด 58 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 รองลงมาได้แก่ อาจารย์ที่มีอายุ 30-40 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 และ อาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

จำแนกตามวุฒิการศึกษา อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรีมีบทบาทมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คือ อาจารย์วุฒิปริญญาตรี ที่มีบทบาทมีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 ส่วนอาจารย์วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 (รายละเอียดดังตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 สถานภาพของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์งานศิลปะพื้นบ้านด้วยการ
เผยแพร่การแสดง

รายการ	N = 113	
	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยที่สังกัด		
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	14	12.4
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด	11	9.7
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย	13	11.5
วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่	23	20.4
วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง	9	8.0
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช	12	10.6
วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี	12	10.6
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี	11	9.7
วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง	8	7.1
เพศ		
ชาย	43	38.1
หญิง	70	61.9
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	58	51.3
30 - 40 ปี	49	43.4
มากกว่า 40 ปี	6	5.3
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	32.7
ปริญญาตรี	76	67.3

ในการดำเนินบทบาทเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการ เผยแพร่การแสดงนี้ อาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีอาจารย์บางท่านที่จัดแสดงเผยแพร่เป็นการส่วนตัว แต่เป็นจำนวนน้อยมาก ดังนั้น การที่อาจารย์จะดำเนินบทบาทในการเผยแพร่อะไร เผยแพร่อย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับแนวนโยบายของผู้บริหารวิทยาลัยและของกรมศิลปากรเป็นส่วนใหญ่

หน้าที่ที่อาจารย์ได้รับมอบหมายให้กระทำในการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านมากที่สุด คือ หน้าที่ในการควบคุมฝึกซ้อมการแสดง ซึ่งหมายถึง หน้าที่ที่อาจารย์จะต้องนำเด็กนักเรียนนักศึกษาที่ถูกคัดเลือกให้แสดงโดยทางวิทยาลัย หรือโดยตัวอาจารย์เอง มาทำการสอน ฝึกหัดการรำการพ้องหรือการแสดงจนเชี่ยวชาญ ชำนาญมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วนำไปฝึกซ้อมร่วมกับตัวแสดงอื่น ๆ หรือ ร่วมกับวงดนตรี นักร้อง เพื่อให้การแสดงสนิทสนมกลมกลืนกันอย่างสนิท และมีความงดงามตามแบบฉบับของศิลปะชนิดนั้น ๆ อาจารย์ยังต้องคอยดูแล ปรับปรุงข้อบกพร่องซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในการซ้อมให้เข้ารูปเข้ารอย จนสามารถออกแสดงได้ และมีผลการแสดงที่ดี ทุกขั้นตอนตั้งแต่การต่อท่ารำ การฝึกซ้อม การแสดงอาจารย์ต้องรับผิดชอบหมด บทบาทหน้าที่นี้มีอาจารย์ผู้ตอบ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8

หน้าที่รองลงมาที่อาจารย์ได้ปฏิบัติได้แก่ หน้าที่ในการเป็นผู้แสดง หมายถึง ในการแสดง ระบำ รำพ้อง ละคร หรือเพลงพื้นบ้าน แต่ครั้งนั้น บางครั้งจำเป็นต้องใช้ผู้มีฝีมือสูงเป็นพิเศษ ซึ่งนักเรียนนักศึกษาไม่สามารถเล่นหรือแสดงได้ หรือ บางครั้งก็เกิดขาดผู้แสดง อาจารย์ก็ต้องรับหน้าที่ในการแสดงนี้แทน ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งมาก หน้าที่ในการเป็นผู้แสดงเองนี้ มีจำนวนอาจารย์ที่ตอบ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5

หน้าที่ที่อาจารย์ได้ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ หน้าที่ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งนี้สาเหตุเพราะหน้าที่นี้เป็นตำแหน่งสูงสุดในการแสดงแต่ละครั้ง ซึ่งต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความชำนาญสูง และประกอบด้วยความเป็นผู้อาวุโสตามธรรมเนียมของการแสดงนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์พื้นบ้านด้วย ดังนั้น หน้าที่ดังกล่าวมักจะเป็นหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกวิทยาลัย แต่บางครั้งผู้อำนวยความสะดวกก็มอบให้ผู้อื่นทำหน้าที่แทนได้ มีอาจารย์ผู้ตอบว่ามีหน้าที่นี้ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 (รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดง
จำแนกตามหน้าที่ในการจัดแสดง

หน้าที่ในการจัดแสดง	N = 113	
	จำนวน	ร้อยละ
เป็นผู้แสดง	30	26.5
ควบคุมฝึกซ้อมการแสดง	106	93.8
อำนวยการแสดง	2	1.8

สำหรับประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านที่จัดแสดงเพื่อเผยแพร่ นั้น ส่วนใหญ่แล้วจะแสดงประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่จัดแสดงรวมกัน เพราะลักษณะการแสดงของนาฏศิลป์พื้นบ้านแต่ละประเภทนั้นแตกต่างกัน นาฏศิลป์พื้นบ้านที่ได้จัดแสดงมากที่สุด คือ นาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทระบำรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้าน จำนวนอาจารย์ผู้ตอบ 105 คน คิดเป็นร้อยละ 92.9 รองลงมาคือประเภทเพลงพื้นบ้าน จำนวนผู้ตอบ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และประเภทละครพื้นบ้าน จำนวนผู้ตอบ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 (รายละเอียดดังตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 อาจารย์ที่มีบทบาทในการเผยแพร่ นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการแสดง จำแนกตามประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านที่จัดแสดง

ประเภท	N = 113	
	จำนวน	ร้อยละ
ระบำรำฟ้อน/การต่อสู้พื้นบ้าน	105	92.9
ละครพื้นบ้าน	11	9.7
เพลงพื้นบ้าน	24	21.3

ในการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านนั้น ส่วนใหญ่จะจัดแสดงเผยแพร่ประเภท 1-3 ครั้งต่อเดือน และเผยแพร่ทั้งผ่านทางสื่อสารมวลชน และ แสดงให้ประชาชนได้รับชมโดยตรง มีการเผยแพร่ทั้งในและต่างประเทศ

ปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินบทบาทเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่
การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีบทบาทในการเผยแพร่การแสดงทั้งหมด 113 คน ตอบว่า
มีปัญหาในการเผยแพร่ นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการแสดง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7
ส่วนอาจารย์ที่ตอบว่าไม่มีปัญหา มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 สำหรับปัญหาต่าง ๆ
ที่อาจารย์พบได้แสดงไว้ในตารางที่ 36

ตารางที่ 36 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการเผยแพร่การแสดง
จำแนกตามปัญหาที่พบ

ปัญหา	N = 81	
	จำนวน	ร้อยละ
จากตัวผู้แสดง	20	24.7
จากผู้ควบคุมการแสดง	15	18.5
จากผู้บริหาร	5	6.2
จากตัวอาจารย์เอง	20	24.7
จากงบประมาณ	34	42.0
จากอุปกรณ์การแสดง	28	34.6
จากการดำเนินการ	14	17.3
ปัญหาอื่น ๆ	7	8.6

จากตารางที่ 36 จะเห็นว่า ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน
ด้วยการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน คือ ปัญหาจากงบประมาณ ได้แก่ มีงบประมาณน้อย
ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ซึ่งจำเป็นต้องใช้

ในการแสดง ฯลฯ มีจำนวนผู้ตอบ 34 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0

ปัญหารองลงมาได้แก่ ปัญหาจากอุปกรณ์การแสดง คือ ขาดเครื่องแต่งกายบางอย่าง เครื่องแต่งกายเก่าและชำรุด เครื่องแต่งกายไม่ตรงกับที่ต้องการ มีจำนวนผู้ตอบ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6

สำหรับปัญหาต่อมา ได้แก่ ปัญหาจากตัวผู้แสดง เช่น ไม่แตกฉานเรื่องฝีมือ ไม่มีลีลา ไม่สามารถรับถ่ายทอดได้หมดและถูกต้อง แยกศิลปะการแสดงแบบมาตรฐานกับแบบพื้นบ้านไม่ออก ทำการซ้อมน้อย ฯลฯ มีจำนวนผู้ตอบ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 ซึ่งเท่ากับปัญหาจากตัวอาจารย์ผู้ตอบเอง เช่น ไม่มีเวลาที่จะควบคุมฝึกซ้อมอย่างเพียงพอ ขาดความรู้ความแตกฉาน เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ขาดประสบการณ์จัดการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน เป็นต้น

ปัญหาต่อมา คือ ปัญหาจากผู้ควบคุมการแสดง เช่น การตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ดีไม่เข้าใจเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านอย่างลึกซึ้งพอ ฯลฯ มีจำนวนผู้ตอบ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 และที่มีผู้ตอบใกล้เคียงกัน คือ ปัญหาเรื่องการจัดดำเนินการแสดง เช่น ขาดการประสานงานที่ดี ไม่มีการวางแผนงานล่วงหน้า ฯลฯ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3

ปัญหาจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ของอาจารย์ที่มีปัญหาทั้งหมด นอกนั้นเป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น รับการแสดงมากทำให้ขาดคุณภาพ ผู้ชมไม่เข้าใจ ศิลปะนาฏศิลป์พื้นบ้าน เวลาซ้อมมีน้อย ฯลฯ มีผู้ตอบ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ของอาจารย์ที่มีปัญหาทั้งหมด

อาจารย์ในแต่ละวิทยาลัย ต่างประสบปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ในจำนวนที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 37

ตารางที่ 37 อาจารย์ที่มีปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการเผยแพร่แสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามวิทยาลัย

ปัญหา	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พิจิตร		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 13	%	n = 11	%	n = 9	%	n = 15	%	n = 8	%	n = 5	%	n = 3	%	n = 10	%	n = 7	%
จากตัวผู้แสดง	1	7.7	-	-	5	55.6	6	40.0	3	37.5	2	40.0	1	33.3	2	20.0	-	-
จากผู้ควบคุมการแสดง	2	15.4	1	9.1	1	11.1	2	13.3	-	-	2	40.0	-	-	6	60.0	1	14.3
จากผู้บริหาร	-	-	-	-	1	11.1	2	13.3	-	-	-	-	1	33.3	1	10.0	-	-
จากตัวอาจารย์เอง	8	61.5	6	54.5	3	33.3	1	6.7	1	12.5	-	-	1	33.3	-	-	-	-
จากงบประมาณ	2	15.4	3	27.3	4	44.4	8	53.3	5	62.5	-	-	1	33.3	7	70.0	4	57.1
จากอุปกรณ์การแสดง	6	46.2	6	54.5	1	11.1	5	33.3	4	50.0	1	20.0	1	33.3	2	20.0	2	28.6
จากการดำเนินการ	2	15.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33.3	5	50.0	6	85.9
ปัญหาอื่น ๆ	-	-	-	-	1	11.1	2	13.3	2	25.0	-	-	-	-	2	20.0	-	-

จากตารางที่ 37 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ ที่มีปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 13 คน ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง รองลงมาได้แก่ ปัญหาจากอุปกรณ์การแสดง

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 11 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด มี 2 ปัญหาเท่ากันคือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง และปัญหาจากอุปกรณ์การแสดง รองลงมา คือ ปัญหาจากงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 9 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากตัวผู้แสดง รองลงมา คือ ปัญหาจากงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 15 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาจากงบประมาณ รองลงมา คือ ปัญหาจากตัวผู้แสดง

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 8 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาจากงบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาจากอุปกรณ์การแสดง

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 5 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ จากตัวผู้แสดง และจากผู้ควบคุมการแสดง เท่ากัน รองลงมาได้แก่ ปัญหาอุปกรณ์การแสดง

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 3 คน มีปัญหาด้านต่าง ๆ ที่ดัดเทียมกันหมด

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 10 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ จากงบประมาณ รองลงมาคือ จากผู้ควบคุมการแสดง

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 7 คน มีปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากการดำเนินการ รองลงมาคือ จากงบประมาณ

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดง
นาฏศิลป์พื้นบ้าน

จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมด 119 คน มีอาจารย์จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ
5.9 ที่ตอบว่าไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์
พื้นบ้าน โดยมีสาเหตุที่ไม่มีบทบาทดังแสดงไว้ในตารางที่ 38

ตารางที่ 38 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการเผยแพร่การแสดง
จำแนกตามสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

สาเหตุ	N = 6	
	จำนวน	ร้อยละ
จากตัวอาจารย์เอง	6	100.0
จากตัวผู้บริหาร	1	16.7
จากการจัดแบ่งงานในภาควิชา	6	100.0
สาเหตุอื่น ๆ	1	16.7

จากตารางที่ 38 จะเห็นว่า สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทด้านการเผยแพร่การแสดง
นาฏศิลป์พื้นบ้านมากที่สุด ได้แก่ สาเหตุจากตัวอาจารย์เอง คือ ถนัดเฉพาะนาฏศิลป์ไทยไม่ถนัด
และชำนาญเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้ออกเผยแพร่ มีจำนวนผู้ตอบ
6 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของอาจารย์ที่ไม่มีบทบาททั้งหมด ซึ่งเท่ากับอาจารย์ที่ตอบว่า
มีสาเหตุมาจากการจัดแบ่งองค์กรภายใน คือ บางวิทยาลัยมีการแยกนาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์-
พื้นบ้านออกจากกัน ดังนั้น อาจารย์ที่อยู่ฝ่ายนาฏศิลป์ไทยจึงไม่มีหน้าที่ในการเผยแพร่
นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการแสดง

สำหรับสาเหตุที่เกิดจากผู้บริหาร มีผู้ตอบ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ของ
อาจารย์ที่ไม่มีบทบาททั้งหมด โดยกล่าวว่า ผู้บริหารเลือกอาจารย์บางท่านเท่านั้นให้ออกแสดง
เผยแพร่ ส่วนตนเองไม่ได้รับเลือก และสาเหตุอื่น ๆ คือ ไม่ชอบนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพราะชอบ
และเชี่ยวชาญเฉพาะนาฏศิลป์ไทย จำนวนผู้ตอบ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

6. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียนและสื่ออื่น ๆ

จากการวิจัย พบว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียนและสื่อต่าง ๆ มีจำนวนเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้งหมด (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3)

อาจารย์ที่มีบทบาททั้ง 5 ท่าน เป็นอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ 2 ท่าน อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช 1 ท่าน อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ 1 ท่าน และอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี 1 ท่าน ดังมีรายละเอียดของผลงาน ดังนี้

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

1.1 อาจารย์ธีรยุทธ ขวงศรี อาจารย์หมวดวิชาโขน มีผลงานดังนี้ คือ

ก. หนังสือ

- 1) "ดนตรีชาวเขา" จัดพิมพ์โดยสถาบันเกอเธ่ เผยแพร่เมื่อ 24 กรกฎาคม 2523
- 2) "ศิลปะการชอ(ซัปร้อง) ฟ้อน(รำ)และดนตรีล้านนาไทย" โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เผยแพร่เมื่อ 22-24 สิงหาคม 2529
- 3) "เกล็ดความรู้เรื่องละคร โขน ดนตรี ปี่พาทย์ เล่ม 1" เผยแพร่ปี พ.ศ. 2531
- 4) "เกล็ดความรู้เรื่องละคร โขน ดนตรี ปี่พาทย์ เล่ม 2" เผยแพร่ปี พ.ศ. 2532
- 5) "ศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านล้านนา" ใน ศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านของไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2533

ข. บทความ สารคดี

- 1) "เปี้ยะ" ไทยนิวส์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2526
- 2) "ศิลปะการพ้อนรำการดนตรีล้านนาไทย" มาตุภูมิ ปีที่ 8
24 ธันวาคม 2527
- 3) "พ้อนเมือง" มาตุภูมิ ปีที่ 8 26 ธันวาคม 2527
- 4) "พ้อนดาบหรือต่างดาบ: ศิลปะพื้นเมืองที่กำลังจะสูญหาย"
มาตุภูมิ ปีที่ 8 26 ธันวาคม 2527
- 5) "ดนตรีพื้นบ้าน: ความสำคัญที่ล้นพ้น" มติชน มกราคม
2529
- 6) "ประวัติศาสตร์ล้านนาเกี่ยวกับการดนตรี" เอื้องเงิน
30 สิงหาคม 2530
- 7) "แคนเมืองเหนือ" ถนนดนตรี ปีที่ 2 ฉบับที่ 6
เมษายน 2531
- 8) "ละครชาวบ้าน" เบิกโรง สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีนาคม 2534

ค. เทปบันทึกเสียง

- 1) ประเพณีวัฒนธรรมชาวเขาเผ่าอีเก้อ บันทึกเมื่อวันที่
26 ธันวาคม 2523 และ 24 เมษายน 2534 โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 2) มุขตลก ละครชาตรี บันทึกเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2528
โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 3) ฝนเปี้ยะ บันทึกเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2530 โดย
ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า

- 4) ซอเมืองเหนือ บันทึกเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2530
โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 5) ละครชาตรีเมืองเพชรบุรี บันทึกเมื่อ 13 พฤศจิกายน
2533 โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 6) ดนตรีชาวเขา บันทึกเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ง. เทปวิดีโอ

- 1) มุขตลก ละครชาตรี บันทึกเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2528
โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 2) นินเบ็ยะ บันทึกเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2530 โดย
ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 3) ซอเมืองเหนือ บันทึกเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2530
โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 4) ละครชาตรีเมืองเพชรบุรี บันทึกเมื่อ 13 พฤศจิกายน
2533 โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 5) โลกทัศน์และสภาพของนักแสดงโนห์ราชาตรีในอดีต
บันทึกเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2533 โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพาน
ผ่านฟ้า
- 6) เท่งตึกจันทบุรี บันทึกเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2533
โดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า
- 7) โขน สื่อการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
บันทึกเมื่อปี พ.ศ. 2533
- 8) ศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านล้านนา สื่อการสอน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บันทึกเมื่อปี พ.ศ. 2533

จ. ภาพยนตร์

ภาพยนตร์สารคดี เรื่อง เสน่ห์พื้นเป็ยยะ ผลิตโดยสำนัก
เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช พ.ศ. 2534

1.2 อาจารย์ปาริชาติ สุริยวงศ์ อาจารย์หมวดวิชาละคร มีผลงาน
เขียนบทความ เรื่อง ศิลปะการใช้อาวุธของล้านนาไทย ลงในวารสาร ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
เชียงใหม่ ฉบับ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2530

2. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

อาจารย์อัญชลี ฐานนท์ อาจารย์หมวดวิชาละครมีผลงานเขียน
บทความเรื่องนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้ ลงในวารสารศิลป์นคร ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์
2528

3. วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์

อาจารย์บุญเสริม แก่นประกอบ อาจารย์หมวด วิชาโขนมีผลงาน
เขียนบทความ เรื่อง เอกลักษณ์ไทย และประวัติความเป็นมา ของระบำรำฟ้อน และการแสดง
พื้นเมืองภาคอีสาน ลงในหนังสือพิมพ์กาฬสินธุ์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2529-2530

4. วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

อาจารย์กรรณิการ์ ทองสุวรรณ อาจารย์หมวดวิชาละคร มีผลงาน
เขียนบทความ 2 เรื่อง คือ

- 1) ระบำบนารายณ์ ลงในวารสารบนารายณ์ ซึ่งเป็นวารสารของ
วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ฉบับที่ 4 ปี พ.ศ. 2533
- 2) ศิลปะพื้นเมืองเชียงใหม่ วารสารบนารายณ์ ฉบับที่ 6 ปี 2533

ปัญหาอุปสรรคของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่
นาฏศิลป์พื้นบ้านผ่านงานเขียนและสื่ออื่น ๆ

อาจารย์ที่มีผลงานในการเผยแพร่นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเขียนและด้วยสื่ออื่น ๆ
ทั้ง 5 คน ต่างก็ประสบปัญหาในการเผยแพร่ รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 39

ตารางที่ 39 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียน
หรือผ่านสื่ออื่น ๆ จำแนกตามปัญหาที่พบ

N = 5		
ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
จากงบประมาณ	5	100.0
จากบุคลากร	1	20.0
จากวัสดุอุปกรณ์	3	60.0
จากการบริหาร	1	20.0
ปัญหาอื่น ๆ	2	40.0

จากตารางที่ 39 จะเห็นว่า อาจารย์ที่มีผลงานในการเผยแพร่งานเขียนและสื่อ
อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีปัญหาในการทำงานจากเรื่องงบประมาณมากที่สุด ปัญหา
นี้สาเหตุมาจากการเขียน การพิมพ์หรือการผลิตสื่อ เช่น เทปบันทึกเสียง วิดีโอ จะต้องใช้
งบประมาณในการจัดพิมพ์หรือจัดทำ จำนวนหนึ่งซึ่งมากพอสมควร การที่อาจารย์จะดำเนินการ
โดยลำพังนั้น เป็นเรื่องยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง เพราะรายได้ของอาจารย์แต่ละท่านนั้นมีน้อย
วิทยาลัยก็ขาดงบประมาณสนับสนุนมีหนทางเดียวคือ อาศัยความช่วยเหลือจากภาคเอกชน ซึ่ง
ก็มีจำนวนผู้ช่วยเหลือและเห็นความสำคัญน้อย ดังนั้น อาจารย์จึงประสบปัญหา อาจารย์ตอบว่า
มีปัญหานี้จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0

ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาจากวัสดุอุปกรณ์ คือ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยในการเขียนหรือผลิตสื่อ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ พิมพ์ดีด เครื่องบันทึกเสียง ม้วนเทป วิทยุ เป็นต้น จำนวนอาจารย์ที่ตอบ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0

ปัญหานอกจากนี้ มีอาจารย์ตอบปัญหาละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 คือ ปัญหาจากบุคลากร และปัญหาจากการบริหาร ส่วนปัญหาอื่น ๆ มีผู้ตอบ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียน และผ่านสื่ออื่น ๆ

จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมด 119 คน มีอาจารย์ 114 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 ตอบว่าไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียนหรือผ่านสื่ออื่น ๆ สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทมีหลายสาเหตุ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 40

ตารางที่ 40 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียน และผ่านสื่ออื่น ๆ จำแนกตามสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

N = 113		
สาเหตุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ชอบงานเขียนหนังสือ	17	14.9
ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ	17	14.9
เกรงว่าเขียนแล้วไม่ได้รับการยอมรับ	37	32.5
มีความรู้น้อย	69	60.5
ไม่มีเวลา	28	24.6
ขาดข้อมูลนำมาเขียน	19	16.7
ขาดงบประมาณ	16	14.0
ขาดอุปกรณ์ผลิตสื่อ	9	7.9
ขาดการบริหารงาน	6	5.3
อื่น ๆ	6	5.3

จากตารางที่ 40 จะเห็นว่า สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียน และสื่ออื่น ๆ มากที่สุด คือ สาเหตุที่มีความรู้ไม่เพียงพอ

ที่จะเขียนหรือผลิตสื่อต่าง ๆ ทั้งนี้อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์พื้นบ้านนั้น เป็นศิลปะอันละเอียดอ่อนลึกซึ้ง ผู้ที่จะเขียนเรื่องราวบันทึกไว้เป็นตำราให้คนอื่น ๆ ได้ศึกษา จะต้องมีความรู้ วิทยาภูมิ ประสบการณ์ อันเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวงการนาฏศิลป์ก่อนจึงจะเขียนได้ดี และได้รับการยอมรับนับถือ แต่อาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนใหญ่ยังต้องทั้งวิทยาภูมิ ความรู้ต่าง ๆ ยังไม่แตกฉาน เมื่อไม่แตกฉานจึงไม่สามารถที่จะเขียนแสดงความคิดเป็น หรือแสดงความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์พื้นบ้านออกมาได้ มีอาจารย์ที่ตอบว่ามาจากสาเหตุดังกล่าวนี้ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5

สาเหตุรองลงมา คือ สาเหตุจากเกรงว่า เมื่อเขียนหรือผลิตผลงานออกไปแล้วจะไม่ได้รับการยอมรับ เหตุผลก็สืบเนื่องมาจากสาเหตุประการที่หนึ่งทีกล่าวมาแล้วว่าบุคคลในวงการนาฏศิลป์นั้น จะยอมรับนับถือผู้มีวิทยุภูมิ และคุณวุฒิสองกว่า โดยเฉพาะวิทยุภูมิ หรืออาวุโสในยังยึดถือกันอย่างเหนียวแน่นในสังคมของนาฏศิลป์ไทย ถึงแม้ว่าอาจารย์รุ่นใหม่ ๆ จะมีความรู้แต่ยังต้องอาวุโส ก็มึกล้าที่จะเขียนแสดงความคิดเห็นภูมิความรู้ของตนออกมาให้สังคมประจักษ์ เพราะเกรงว่าคนจะไม่ยอมรับนั่นเอง มีอาจารย์ที่ตอบว่ามีสาเหตุดังนี้จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

สาเหตุสำคัญรองลงมาอีกสาเหตุหนึ่ง คือ สาเหตุจากไม่มีเวลาเขียนหรือผลิตงานต่าง ๆ เหตุผลเพราะอาจารย์ต้องทำหน้าที่ในการสอนและการเผยแพร่การแสดงเป็นงานหลักและหนักมาก จึงไม่มีเวลาที่จะคิดค้นคว้า และเขียนหรือผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านแก่ชุมชน จำนวนอาจารย์ที่ตอบ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6

สาเหตุต่อมา คือ ขาดข้อมูลนำมาเขียน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสาเหตุไม่มีเวลาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นอาจารย์จึงไม่ได้ออกไปศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ เพื่อเป็นข้อมูลดิบที่จะนำมาเขียน หรือผลิตสื่อต่าง ๆ เผยแพร่ต่อไป อีกประการหนึ่ง คือ ในบางท้องที่มีศิลปะประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้านน้อย และอยู่ไกลจากที่ตั้งของวิทยาลัยมาก มีความยากลำบากที่จะไปเก็บข้อมูลมาเขียนได้ จำนวนผู้ตอบ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

สาเหตุที่น่าสนใจต่อมา คือ สาเหตุที่ไม่ชอบงานเขียนหนังสือ และสาเหตุจากไม่มีความรู้ เรื่องทางศิลป์พื้นบ้าน จำนวนผู้ที่ตอบมี 17 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14.9 สำหรับสาเหตุที่ไม่ชอบงานเขียนหนังสืออาจารย์ให้เหตุผลว่า เพราะไม่ได้รับการฝึกฝนให้รักในการเขียนการบันทึกมาก่อน โดยฝึกฝนเน้นในทางปฏิบัติแต่อย่างเดียว คือ ศึกษาเพื่อเป็นศิลปินนักแสดง

มากกว่าที่จะเป็นนักคิด นักเขียน นักวิจารณ์ เกี่ยวกับงานด้านศิลปะ ทำให้ไม่มีใจรักในงานเขียน แต่รักที่จะปฏิบัติ คือ สอน และแสดงเท่านั้น ส่วนสาเหตุจากไม่มีความรู้เรื่องทางศิลปะพื้นบ้าน เพียงพอ อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เพราะฝึกหัดมาทางนาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะ ไม่ได้ฝึกหัดนาฏศิลป์พื้นบ้านมาก่อน และยังไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพราะเพิ่งเริ่มทำงานได้ไม่นาน ยังไม่ชำนาญท้องที่ ภาษาพูด จึงขาดความรู้ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน และจะต้องศึกษาอีกมาก จึงจะเขียนได้

สาเหตุต่อมา คือ ขาดงบประมาณ เพราะในการเขียนและการผลิตสื่อต่าง ๆ จะต้องมีเงินลงทุนจำนวนหนึ่ง เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลมาเขียน มาบันทึก และยังต้องใช้เงินทุนเพื่อตีพิมพ์งานเขียน หรือ ซึ้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เทปบันทึกเสียง เทปวิดีโอ เป็นต้น เมื่อขาดงบประมาณก็ดำเนินการไม่ได้ จำนวนผู้ตอบ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0

สาเหตุขาดอุปกรณ์ผลิตสื่อ มีจำนวนผู้ตอบ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 มีสาเหตุเนื่องมาจากขาดงบประมาณ และสาเหตุจากไม่ได้รับการสนับสนุนจากวิทยาลัย

สาเหตุสุดท้ายคือ สาเหตุจากการบริหารงานภายในวิทยาลัย ที่ไม่เอื้ออำนวยให้ผลิตงานเขียน หรือหนังสืออื่น ๆ ได้ เช่น ผู้อำนวยการไม่อนุญาตให้ใช้เวลาราชการหรือไม่อนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ของทางราชการ เป็นต้น จำนวนผู้ตอบ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 นอกจากนั้น เป็นสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ จำนวนผู้ตอบ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

อาจารย์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์แต่ละแห่ง ต่างก็มีจำนวนอาจารย์ที่ไม่มีบทบาท และสาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาท แตกต่างกันไป ดังแสดงไว้ในตารางที่ 41

ตารางที่ 41 สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์งานศิลปะที่บ้าน ด้วยการเผยแพร่ผ่านงานเขียนและผ่านสื่ออื่น ๆ จำแนกตามวิทยาลัย

สาเหตุ	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	ภาพลัคน์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		นันทบุรี		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 13	%	n = 12	%	n = 14	%	n = 21	%	n = 10	%	n = 11	%	n = 13	%	n = 10	%	n = 9	%
ไม่ชอบงานเขียนหนังสือ	1	7.7	3	25.0	2	14.3	3	14.3	-	-	1	9.1	-	-	-	-	7	77.3
ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์ที่บ้านเพียงพอ	1	7.7	2	16.7	2	14.3	4	19.0	-	-	4	36.4	1	7.7	2	20.0	1	11.1
เกรงว่าเขียนแล้วจะไม่ได้รับการยอมรับ	3	23.1	1	8.3	4	28.6	10	47.6	5	50.0	2	18.2	2	15.4	7	70.0	3	33.3
มีความรู้น้อย	8	61.5	6	50.0	11	78.6	14	66.7	8	80.0	7	63.6	7	53.8	6	60.0	2	22.2
ไม่มีเวลา	7	53.8	2	16.7	1	7.1	7	33.3	2	20.0	-	-	3	23.1	5	50.0	1	11.1
ขาดข้อมูลนำมาเขียน	-	-	1	8.3	3	21.4	6	28.6	2	20.0	1	9.1	4	30.8	2	20.0	-	-
ขาดงบประมาณ	-	-	1	8.3	3	21.4	1	4.8	1	10.0	2	18.2	3	23.1	5	50.0	-	-
ขาดอุปกรณ์ผลิตสื่อ	-	-	-	-	1	7.1	2	9.5	1	10.0	1	9.1	2	15.4	2	20.0	-	-
จากการบริหารงาน	-	-	1	8.3	1	7.1	4	19.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	1	7.7	-	-	1	7.1	-	-	1	10.0	1	9.1	-	-	1	10.0	1	1

จากตารางที่ 41 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านการเขียน หรือสื่ออื่น ๆ มีจำนวน 13 คน สาเหตุสำคัญที่สุดที่ไม่มีบทบาทคือ มีความรู้น้อย รองลงมา คือ ไม่มีเวลาเขียน และ เกรงว่าเขียนแล้วจะไม่ได้รับการยอมรับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 12 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุด คือ มีความรู้น้อย รองลงมาคือ ไม่ชอบงานเขียนหนังสือ ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ และไม่มีเวลา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 14 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุด คือ มีความรู้น้อย รองลงมาคือ เกรงว่าเขียนแล้วไม่ได้รับการยอมรับ ขาดข้อมูลนำมาเขียน และขาดงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 21 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ มีความรู้น้อย รองลงมาคือ เกรงว่าเขียนแล้วไม่ได้รับการยอมรับ ไม่มีเวลา และขาดข้อมูลนำมาเขียน

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 10 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ มีความรู้น้อย รองลงมาคือ เกรงว่าเขียนแล้วจะไม่ได้รับการยอมรับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 11 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ มีความรู้น้อย รองลงมาคือ ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ เกรงว่าเขียนแล้วไม่ได้รับการยอมรับ และขาดงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 13 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือมีความรู้น้อย รองลงมาคือ ขาดข้อมูลนำมาเขียน ไม่มีเวลา และขาดงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 10 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ เกรงว่าเขียนแล้วไม่ได้รับการยอมรับ รองลงมาคือ มีความรู้น้อย ไม่มีเวลา และขาดงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 9 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ ไม่ชอบงานเขียนหนังสือ รองลงมาคือ เกรงว่าเขียนแล้วไม่ได้รับการยอมรับ และมีความรู้น้อย

7. บทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการจัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านเพื่อเผยแพร่แก่ชุมชน มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 ของอาจารย์ที่มีบทบาทอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้งหมด (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3)

เมื่อจำแนกอาจารย์ที่มีบทบาทออกเป็นวิทยาลัย พบว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มีจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทสูงสุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมาได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ส่วนอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ไม่มีอาจารย์ที่มีบทบาท

จำแนกตามเพศ อาจารย์เพศหญิงที่มีบทบาทมีจำนวนมากกว่าอาจารย์เพศชาย คือ อาจารย์เพศหญิงมีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 อาจารย์เพศชายมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5

จำแนกตามอายุ อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน อาจารย์ที่มีบทบาทมากที่สุด คือ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมา คือ อาจารย์ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 และอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทมากกว่าอาจารย์วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีคือ อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรีที่มีบทบาท มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 และ อาจารย์ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีบทบาท มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 (รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 สถานภาพของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการ
เผยแพร่ผ่านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

รายการ	N = 33	
	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยที่สังกัด		
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	3	9.1
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด	3	9.1
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย	2	6.1
วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่	10	30.3
วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง	-	-
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช	2	6.1
วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี	-	-
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี	8	24.2
วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง	5	15.2
เพศ		
ชาย	15	45.5
หญิง	18	54.5
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	14	42.4
30 - 40 ปี	13	39.4
มากกว่า 40 ปี	6	18.2
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	33.3
ปริญญาตรี	22	67.7

ในการดำเนินบทบาทเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ ผ่านงานกิจกรรมทางวิชาการนั้น กิจกรรมวิชาการที่อาจารย์ได้จัดขึ้นมากที่สุด คือ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ มีอาจารย์ที่ตอบ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 เนื้อหาของนิทรรศการส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงผลประวัติตามความเป็น ทำรำ เครื่องแต่งกายของนาฏศิลป์พื้นบ้านทุกประเภท ทั้งประเภทระบำรำฟ้อน/การต่อลู่พื้นบ้าน ประเภทเล่นเป็นเรื่องหรือละครพื้นบ้าน และประเภทเพลงพื้นบ้าน โดยในแต่ละวิทยาลัยจะเน้นหนักในเรื่องของนาฏศิลป์พื้นบ้านในเขตภูมิภาคนั้น ๆ เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ก็จัดนิทรรศการนาฏศิลป์พื้นบ้านล้านนา วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ ก็จัดนิทรรศการนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน เป็นต้น ในงานนิทรรศการก็จะประกอบไปด้วย การติดรูปภาพ เครื่องแต่งกายการฉายวิดีโอ ฯลฯ ส่วนใหญ่นิทรรศการมักจะเป็นส่วนประกอบในการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านของภูมิภาคนั้น ๆ และความถี่ในการจัดนิทรรศการประมาณ 2-3 ครั้งต่อปี โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เป็นส่วนมาก

กิจกรรมวิชาการที่อาจารย์มีส่วนในการจัดรองลงมา คือ กิจกรรมการสัมมนาทางวิชาการ โดยการจัดของกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร ซึ่งจะจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง โดยวิทยาลัยทุกแห่งจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ กิจกรรมหลักของการสัมมนา คือ ให้แต่ละวิทยาลัยนำการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านในภูมิภาคของตนเอง มาร่วมแสดงและร่วมสัมมนารับฟังการติชมจากผู้เข้าร่วมสัมมนา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงนาฏศิลป์พื้นบ้านชุดนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป กิจกรรมการสัมมนานี้ มีจำนวนอาจารย์ที่ตอบว่ามีส่วนร่วม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5

กิจกรรมวิชาการรองลงมา คือ กิจกรรมการบรรยาย สาธิต เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน โดยเฉพาะตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของการแนะนำเข้าศึกษาต่อไป โดยบรรยายให้ความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านแทรกลงไป นาฏศิลป์พื้นบ้านที่บรรยายสาธิตจะเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านในเขตภูมิภาคนั้น ๆ เป็นส่วนใหญ่ จำนวนอาจารย์ผู้ตอบมี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2

กิจกรรมที่อาจารย์จัดหรือร่วมจัดน้อยที่สุด คือ กิจกรรมการอภิปราย มีอาจารย์ที่เคยมีส่วนร่วมจัด หรือเคยจัดเพียง 1 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 3.0 งานอภิปรายที่ร่วม คือ การละเล่นการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านล้านนา (ดังแสดงในตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านผ่านการจัดกิจกรรมวิชาการ
จำแนกตามประเภทกิจกรรมที่จัด

ประเภทกิจกรรม	N = 33	
	จำนวน	ร้อยละ
นิทรรศการ	22	66.7
การสัมมนา	15	45.5
การอภิปราย	1	3.0
การบรรยายและสาธิต	7	21.2

ปัญหาอุปสรรคของอาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่
ผ่านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ

ในการดำเนินบทบาทเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านการจัดกิจกรรม
วิชาการ อาจารย์ที่ตอบว่ามีปัญหาในการจัด มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 ส่วน
อาจารย์อีก 12 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ตอบว่าไม่มีปัญหา สำหรับปัญหาที่อาจารย์พบได้
แสดงไว้ในตารางที่ 44

ตารางที่ 44 อาจารย์ที่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการเผยแพร่ผ่านการจัด
กิจกรรมทางวิชาการ จำแนกตามปัญหาที่พบ

ปัญหา	N = 21	
	จำนวน	ร้อยละ
ด้านบุคลากร	10	47.6
ด้านงบประมาณ	17	81.0
ด้านอุปกรณ์	10	47.6
ด้านการดำเนินการ	2	9.5
ปัญหาอื่น ๆ	3	14.3

จากตารางที่ 44 จะเห็นว่า ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุด ในการเผยแพร่นาฏศิลป์-
พื้นบ้านผ่านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ คือ ปัญหาด้านงบประมาณ สาเหตุมาจากวิทยาลัยมี
งบประมาณจำกัด ไม่สามารถจัดสรรให้ดำเนินกิจกรรมวิชาการในด้านนี้ได้อย่างเต็มที่ เมื่อ
งบประมาณน้อยทำให้เกิดผลระทบต่อการจัดกิจกรรม เช่น จัดได้ในจำนวนน้อยครั้ง ระยะ
เวลาที่จัดต้องย่นระยะลง การเชิญวิทยากรต้องจำกัดจำนวน เป็นต้น จำนวนอาจารย์ผู้ตอบว่ามี
ปัญหานี้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0

ปัญหารองลงมา มี 2 ปัญหาเท่ากัน คือ ปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาด้านอุปกรณ์
 ปัญหาด้านบุคลากร มีสาเหตุต่าง ๆ เช่น มีบุคลากรในการทำงานจำกัด เพราะจำนวนอาจารย์ใน
 วิทยาลัยมีน้อย แต่ภาระในการดำเนินงานมีมาก ทำให้เกิดปัญหาการจัดงานไม่ราบรื่น และ
 รวดเร็วเท่าที่ควร ปัญหาผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีความรู้ และสนใจในด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านมีจำนวน
 น้อย การที่จะเชิญมาเป็นวิทยากรบรรยายทำได้ลำบาก เป็นต้น สำหรับปัญหาด้านอุปกรณ์ ก็มี
 สาเหตุต่าง ๆ กัน แต่ที่สำคัญคือ อุปกรณ์จำเป็นในการจัดดำเนินการไม่เพียงพอ เช่น การจัด
 นิทรรศการ ต้องมีรูปภาพ วีดีโอ เครื่องรับโทรทัศน์ สไลด์ ฯลฯ เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านให้
 ผู้เข้าชมได้รับชม แต่สิ่งเหล่านี้วิทยาลัยก็มีไม่เพียงพอ หรือไม่มีเลย ที่มีอยู่ก็เสื่อมคุณภาพไม่ได้
 มาตรฐาน ทำให้การจัดงานมีปัญหา สำหรับจำนวนอาจารย์ที่ตอบทั้ง 2 ปัญหานี้ มีจำนวนเท่ากัน
 คือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6

ปัญหาต่อมา คือ ปัญหาการดำเนินการ หมายถึง การดำเนินการในการจัดกิจกรรม
 ทางวิชาการต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การจัดแบ่งหน้าที่ การประสานงาน การจัดเตรียม
 โครงการ เป็นต้น มีจำนวนอาจารย์ที่ตอบว่ามีปัญหา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 นอกจากนั้นก็
 เป็นปัญหาอื่น ๆ มีจำนวนอาจารย์ที่ตอบ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3

ในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ นาฏศิลป์พื้นบ้านนี้ อาจารย์ใหญ่แต่ละ
 วิทยาลัย ต่างก็มีปัญหาแตกต่างกันออกไป ดังแสดงไว้ในตารางที่ 45

ตารางที่ 45 อาจารย์ที่มีปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ ผ่านกิจกรรมวิชาการ จำแนกตามวิทยาลัย

ปัญหา	วิทยาลัยนาฏศิลป์											
	กาฬสินธุ์		สุโขทัย		เชียงใหม่		นครศรีฯ		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 2	%	n = 1	%	n = 5	%	n = 1	%	n = 8	%	n = 4	%
ด้านบุคลากร	1	50.0	1	100.0	1	20.0	-	-	6	75.0	1	25.0
ด้านงบประมาณ	-	-	1	100.0	4	80.0	-	-	8	100.0	4	100.0
ด้านอุปกรณ์	-	-	-	-	1	20.0	1	100.0	5	62.5	3	75.0
ด้านการดำเนินการ	-	-	-	-	1	20.0	-	-	1	12.5	-	-
ปัญหาอื่น ๆ	1	50.0	-	-	2	40.0	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 45 จะเห็นว่า อาจารย์ที่ประสบปัญหาในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการเผยแพร่ผ่านการจัดกิจกรรมทางวิชาการมี 6 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี และวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ส่วนอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ตอบว่าไม่มีปัญหา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ที่ตอบว่าประสบปัญหา มีจำนวน 2 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาอื่น ๆ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ที่ตอบว่าประสบปัญหา มีจำนวน 1 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่ตอบว่าประสบปัญหา มีจำนวน 5 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านงบประมาณ รองลงมา คือ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์ ด้านการดำเนินการ และปัญหาอื่น ๆ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ที่ตอบว่าประสบปัญหา มีจำนวน 1 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาด้านอุปกรณ์

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี ที่ตอบว่าประสบปัญหา มีจำนวน 8 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์ และด้านการดำเนินการตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่ตอบว่าประสบปัญหา มีจำนวน 4 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านงบประมาณ รองลงมา คือ ปัญหาด้านอุปกรณ์ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมทางวิชาการ

จากจำนวนอาจารย์ทั้งหมด 119 คน มีอาจารย์จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมวิชาการ สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทมีหลายสาเหตุ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 46

ตารางที่ 46 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ จำแนกตามสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

สาเหตุ	N = 86	
	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ	30	34.9
ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา	23	26.7
ไม่มีเวลา	3	3.5
ไม่มีโอกาส	63	73.3
สาเหตุอื่น ๆ	9	10.4

จากตารางที่ 46 จะเห็นว่า สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมทางวิชาการมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยมีกิจกรรมทางวิชาการน้อยมาก ตามข้อเท็จจริง วิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดกรมศิลปากร จะมีโอกาสร่วมจัดกิจกรรมทางวิชาการเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านพร้อมกันเพียงปีละ 1 ครั้ง โดยผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ ดังนั้น กว่าที่วิทยาลัยแต่ละแห่งจะได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจะต้องรอให้ถึงวาระ ซึ่งเป็นเวลาถึง 10 ปี เพราะวิทยาลัยนาฏศิลป์มีทั้งหมด 10 แห่งทั่วประเทศ และนอกจากการจัดกิจกรรมของทางกรมศิลปากรแล้ว วิทยาลัยก็ไม่มีศักยภาพ

เพียงพอที่จะจัดตามลำพังได้ เพราะค่าใช้จ่ายสูงมาก ดังนั้น โอกาสที่อาจารย์จะเข้าไปมีส่วนร่วมจัดจึงมีน้อยมาก มีอาจารย์ตอบว่ามาจากสาเหตุนี้จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3

สาเหตุรองลงมา คือ ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ เพราะอาจารย์ได้รับการฝึกฝนมาทางด้านนาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะ การที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านจึงเป็นไปได้ยากลำบาก เช่น การจะเข้าร่วมการอภิปราย การสาธิต การบรรยาย เป็นต้น มีจำนวนอาจารย์ที่ตอบ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9

สาเหตุลำดับต่อมา คือ ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา สาเหตุนี้มาจากการจัดกิจกรรมทางวิชาการนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นโครงการของวิทยาลัยหรือของหน่วยงานระดับสูง ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินนโยบาย และเป็นผู้มอบหมายหน้าที่ในการทำงานแก่อาจารย์แต่ละท่าน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีอาจารย์จำนวนหนึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ซึ่งเหตุผลที่ไม่ได้รับมอบหมายคงมีแตกต่างกันไป จำนวนอาจารย์ที่ตอบว่ามาจากสาเหตุนี้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7

สาเหตุต่อมาเป็นสาเหตุเล็กน้อย เช่น ไม่มีเวลา เพราะภาระหน้าที่มาก มีจำนวนผู้ที่ตอบ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 สาเหตุจากไม่มีความสนใจเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และสาเหตุอื่น ๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4

อาจารย์ในแต่ละวิทยาลัย ต่างก็มีจำนวนอาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมทางวิชาการ และสาเหตุที่ไม่มีบทบาท แตกต่างกันไป ดังแสดงไว้ในตารางที่ 47

ตารางที่ 47 สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน ด้วยการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมวิชาการ จำแนกตามวิทยาลัย

สาเหตุ	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 11	%	n = 9	%	n = 12	%	n = 13	%	n = 10	%	n = 11	%	n = 13	%	n = 3	%	n = 4	%
ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ	3	27.3	6	66.7	2	16.7	5	38.5	2	20.0	6	54.5	2	15.4	2	66.7	2	50.0
ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา	3	27.3	-	-	7	58.3	3	23.1	1	10.0	3	27.3	3	23.1	1	33.3	2	50.0
ไม่มีเวลา	1	9.1	-	-	-	-	1	7.7	-	-	-	-	1	7.7	-	-	-	-
ไม่มีโอกาส	8	72.7	8	88.9	10	83.3	9	69.2	7	70.0	6	54.5	9	69.2	3	100.0	3	75.0
สาเหตุอื่น ๆ	1	9.1	1	11.1	1	8.3	1	7.7	2	20.0	2	18.2	-	-	-	-	1	25.0

จากตารางที่ 47 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านด้วยการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมทางวิชาการ มีจำนวน 11 คน สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ไม่มีบทบาทคือ ไม่มีโอกาส รองลงมาคือ ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ และไม่ได้รับการมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 9 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมาคือ ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 12 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมาคือ ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา และไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 13 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมาคือ ไม่มีความรู้ในเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ และไม่ได้รับการมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 10 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมาคือ ไม่มีความรู้

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 11 คน สาเหตุที่สำคัญมี 2 สาเหตุเท่ากันคือ ไม่มีโอกาส และไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ รองลงมา คือ ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 13 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมาคือ ไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา และไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 3 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมา คือ ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ และไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 4 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมา มี 2 สาเหตุเท่ากันคือ ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพียงพอ และไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

ข. บทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 ของอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งหมด 119 คน

เมื่อจำแนกตามวิทยาลัย พบว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านสูงที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ส่วนอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองไม่มีอาจารย์ที่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

จำแนกตามเพศ พบว่า อาจารย์เพศหญิงมีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านมากกว่าอาจารย์เพศชาย คือ อาจารย์เพศหญิงมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ส่วนอาจารย์เพศชายมีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

จำแนกตามอายุ อาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านมากที่สุด คือจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมา คือ อาจารย์ที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีบทบาทน้อยที่สุด 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนอาจารย์ที่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 มากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

จำแนกตามอัตราเงินเดือน อาจารย์ที่มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 5,025 - 6,230 บาท มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาได้แก่ อาจารย์ที่มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 4,020 - 5,020 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 และอาจารย์ที่มีเงินเดือนต่ำกว่า 4,020 บาท และมากกว่า 6,230 บาท มีจำนวน 4 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.7 (รายละเอียดดังแสดงในตาราง ที่ 48)

ตารางที่ 48 สถานภาพของอาจารย์ที่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

รายการ	N = 24	
	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาลัยที่สังกัด		
วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์	2	8.3
วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด	1	4.2
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย	2	8.3
วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่	8	42.1
วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง	4	16.7
วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช	1	4.2
วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี	5	20.8
วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี	1	4.2
วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง	-	-
เพศ		
ชาย	9	37.5
หญิง	15	62.5
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	11	45.8
30 - 40 ปี	9	37.5
มากกว่า 40 ปี	4	16.7
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	33.3
ปริญญาตรี	16	66.7

ตารางที่ 48 (ต่อ)

รายการ	N = 24	
	จำนวน	ร้อยละ
อัตราเงินเดือนที่ได้รับ		
ต่ำกว่า 4,020 บาท	4	16.7
4,020 - 5,020 บาท	7	29.2
5,025 - 6,230 บาท	9	37.5
มากกว่า 6,230 บาท	4	16.7

ในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน อาจารย์นาฏศิลป์มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน ประเภทระบำรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้านมากที่สุด คือ มีอาจารย์ผู้ตอบจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 รองลงมาคือ ประเภทเพลงพื้นบ้าน จำนวนอาจารย์ที่ตอบ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ส่วนนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทละครพื้นบ้านไม่มีอาจารย์ท่านใดได้มีบทบาทในการพัฒนา

สาเหตุสำคัญที่อาจารย์มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทระบำรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้านมากที่สุดนั้น เป็นเพราะว่า นาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทนี้เป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านที่มีลีลาทำร่างกาย ง่าย ไม่ยากนัก ช่วงเวลาแสดงก็สั้นไม่ยืดเยื้อ เหมาะแก่การนำมาเผยแพร่ และการฝึกหัดก็ไม่ยากใช้เวลาเพียงสั้น ๆ อาจารย์ก็สามารถทำได้ ซึ่งแตกต่างจากนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทเพลงพื้นบ้านและละครพื้นบ้านที่มีความยากลำบากในการฝึกหัด ช่วงเวลาแสดงยาวนานมาก อาจารย์ที่จะนำมาพัฒนาต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งจริง ๆ ขณะเดียวกันนาฏศิลป์พื้นบ้านทั้ง 2 ประเภทนี้ ต่างก็กลุ่มบุคคลที่เล่นที่แสดงโดยยึดเป็นอาชีพอยู่แล้ว และมีการพัฒนาให้สนองความต้องการของผู้ดูอยู่เสมอ เป็นศิลปะที่ยังมีชีวิตยังคงเคลื่อนไหวอยู่ อาจารย์จึงเข้าไปมีบทบาทไม่มากนัก แต่ปล่อยให้ให้นาฏศิลป์พื้นบ้านทั้ง 2 ประเภท พัฒนาไปตามกระแสของสังคมด้วยตัวของมันเอง

สำหรับสิ่งที่อาจารย์ได้พัฒนามากที่สุดโดยเฉพาะนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทระบำรำฟ้อนและการต่อสู้พื้นบ้าน คือ การพัฒนาเครื่องแต่งกายซึ่งหมายถึง การศึกษาเรื่องเครื่องแต่งกายของการแสดงชนิดนั้น ๆ แล้วพัฒนาให้มีความทันสมัย และมีความงามในเชิงศิลปะมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำการแสดงนั้น ๆ ออกเผยแพร่แก่ประชาชนได้รับชม ซึ่งในทัศนะคติของผู้ชมส่วนใหญ่แล้ว จะชมชอบการแสดงที่มีเครื่องแต่งกายสดใสสวยงามมากกว่าการแต่งกายสีทึบ ๆ ทึม ๆ มอ ๆ ตามแบบชาวบ้านที่เล่นกันอยู่แต่การพัฒนาเครื่องแต่งกายนี้ ก็ยังอยู่บนพื้นฐานของการแต่งกายแบบเดิมแต่พัฒนาเรื่องสีสัน การสวมใส่อย่างรวดเร็ว ทะมัดทะแมงมากขึ้น เช่น อีสานยังใส่ผ้าซิ่นอยู่ แต่ลวดลายสวยขึ้น สีสดใสขึ้น เป็นต้น มีจำนวนอาจารย์ผู้ตอบว่าพัฒนาเครื่องแต่งกายนี้ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 91.7

สิ่งที่อาจารย์ได้พัฒนารองลงมา มีอยู่ 2 สิ่งเท่ากัน คือ รูปแบบการแสดง และเวลาในการแสดง จำนวนผู้ตอบ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5

การพัฒนารูปแบบการแสดง หมายถึง การพัฒนารูปแบบของนาฏศิลป์พื้นบ้านแบบเดิมให้เป็นที่ไปแก่การบันเทิง และการแสดงมากขึ้นเพราะนาฏศิลป์พื้นบ้านโดยทั่วไปนั้น จะเป็นการละเล่นกันในหมู่พวกตัวเองโดยเฉพาะ ไม่มีการแบ่งว่าฝ่ายนั้นเป็นคนแสดง ฝ่ายนี้เป็นคนดู

แต่ทุกคนสามารถร่วมแสดงร่วมเล่นได้ตลอดเวลา และการละเล่นส่วนใหญ่ก็มักจะเกี่ยวพันกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดานางฟ้า ภูติผีต่าง ๆ แต่เมื่อนำมาเป็นการแสดงอาจารย์ก็พัฒนาสิ่งที่เป็นการละเล่นให้เป็นการแสดง โดยแยกคนดูและคนแสดงออกจากกัน จัดระเบียบการแสดงใหม่ให้มีการแปรแถว เคลื่อนแถว เพิ่มลดจำนวนผู้แสดง มีการคัดเลือกผู้แสดง กำหนดทางเข้า-ออก กำหนดทิศทางการเดินทาง ตัดทอนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่าง ๆ ออก เป็นต้น ซึ่งการพัฒนานี้ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อความเพลิดเพลิน ความบันเทิงนี้ของคนดูเป็นสิ่งสำคัญ และต้องคำนึงถึงคุณค่าของศิลปะการแสดงด้วย

การพัฒนาเวลาในการแสดง หมายถึง นาฏศิลป์พื้นบ้านของชาวบ้านแบบดั้งเดิมนั้น บางอย่างบางชุด ชาวบ้านเล่นกันอย่างไม่มีการขอบเขตจำกัด เล่นกันไปตามแต่เวลาจะอำนวยหมดสนุกเมื่อไรก็เลิกเมื่อนั้น เช่น การร้องเพลงเกี่ยวซ้อง เพลงเรือ เพลงสงข้าว เพลงรำวง เป็นต้น แต่เมื่อนำมาเป็นการแสดงก็ต้องมีการตัดทอนให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด เพื่อให้คนดูเกิดความเบื่อหน่าย จะได้ดูรายการอื่นต่อไป ดังนั้น เมื่อนำการละเล่นพื้นบ้านมาแสดงบนเวทีเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้าน จำเป็นต้องปรับ ลด-เพิ่ม เวลาตามที่ผู้ฝึกซ้อม ผู้ควบคุมการแสดง หรือผู้กำกับจะเห็นเหมาะสม ส่วนใหญ่แล้วการตัดทอน-เพิ่มเวลาในการแสดงมักจะเกิดขึ้นทุกครั้งตามแต่สถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือตามแต่เจ้าภาพได้กำหนดมา

สิ่งที่อาจารย์พัฒนาลำดับต่อมา คือ ทำรำ หมายถึง การปรับเปลี่ยนท่ารำบางท่าบางตอนให้มีความงดงามขึ้น หรือการสลับสับเปลี่ยนท่ารำที่มีอยู่แล้วให้โล่เรียงกันใหม่ ตามแต่อาจารย์จะเห็นว่ามีความงดงามเหมาะสมเพียงไร อย่างไรก็ตามการพัฒนาท่ารำนี้อาจารย์จะดูความเหมาะสมด้วย มิได้เปลี่ยนหรือพัฒนาจนกลายรูปและทิ้งเอกลักษณ์ดั้งเดิมจนหมด มีผู้ตอบจำนวนทั้งสิ้น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 49)

ตารางที่ 49 อาจารย์ที่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามสิ่งที่ทำการพัฒนา

สิ่งที่พัฒนา	N = 24	
	จำนวน	ร้อยละ
ทำรำ	12	50.0
เครื่องแต่งกาย	22	91.7
รูปแบบการแสดง	21	87.5
เวลาในการแสดง	21	87.5
อื่นๆ	3	12.5

ในด้านแรงจูงใจในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า แรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์พัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านมากที่สุด คือ เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน จำนวนอาจารย์ที่ตอบเท่ากัน คือ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8

แรงจูงใจด้านแรกคือเพื่อแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าในท้องถิ่นหรือภูมิภาคทุก ๆ แห่ง ต่างมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นแบบฉบับและเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีคุณค่ามีความงดงามอย่างสูง แต่ศิลปะพื้นบ้านของชาวบ้านเหล่านั้น ยังถูกเก็บงำไว้ไม่ได้ได้ออกมาแสดงสู่สายตาสาธารณชนด้วยสาเหตุหลาย ๆ ประการ สาเหตุหนึ่งก็คือไม่มีผู้เรืมนำมาเผยแพร่ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งมีหน้าที่ด้านการเผยแพร่ศิลปะการแสดงทุกประเภทโดยตรงจึงได้ค้นคว้าหิยบายเอาศิลปะพื้นบ้านเหล่านี้มาพัฒนาแล้วนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านในท้องถิ่นหรือภูมิกาศนั้น มีความสามารถ มีภูมิปัญญาในการประดิษฐ์คิดค้นผลิตศิลปะด้านต่าง ๆ ออกมางดงามสูงค่าเพียงไร การนำการแสดงการละเล่นหรือนาฏศิลป์พื้นบ้านของชาวบ้านออกเผยแพร่ย่อมทำให้ชาวบ้านรักและหวงแหนศิลปะของเขามากยิ่งขึ้น และมีความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง นี่เป็นแรงจูงใจประการแรก

แรงจูงใจต่อมา คือ เพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ แรงจูงใจนี้สืบเนื่องมาจากแรงจูงใจประการแรก เพราะการเผยแพร่นาฏศิลป์พื้นบ้านออกไป ทำให้คนไทยเห็นคุณค่าและรับเอาศิลปะชนิดนั้น ๆ ไปเล่น ไปแสดง ไปเผยแพร่ต่อไป ทำให้นาฏศิลป์พื้นบ้านมีผู้รู้ผู้เล่น ผู้แสดงขยายวงกว้างขึ้น และเกิดการสืบทอดต่อ ๆ กันไป ทำให้นาฏศิลป์พื้นบ้านนั้น ๆ ยังคงอยู่กับท้องถิ่น หรือภูมิกาศนั้น ๆ เป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านไว้อย่างเห็นผลยิ่ง ถ้าอาจารย์ไม่ช่วยนำออกเผยแพร่ ไม่ช่วยอนุรักษ์ไว้ ก็ไม่แน่ว่าในอนาคตนาฏศิลป์พื้นบ้านชนิดนั้นอาจสูญไปก็ได้ นี่เป็นแรงจูงใจของอาจารย์ประการที่สอง คือต้องการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านไว้

แรงจูงใจประการต่อมา คือ เพื่อเสนอเป็นผลงานทางวิชาการของตัวอาจารย์เอง เพื่อผลในการปรับเลื่อนขั้นตำแหน่ง เพราะหน้าที่ในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นหน้าที่โดยตรงประการหนึ่งของอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีอาจารย์ผู้ตอบ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2

แรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์พัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านประการสุดท้าย คือ เพื่อเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ในด้านศิลปะการแสดง ซึ่งอาจารย์ให้เหตุผลว่าการนำเอาวิชาความรู้ด้านการแสดงใหม่ ๆ มาพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านแบบดั้งเดิมจะช่วยเพิ่มคุณค่า สีสันความงดงามทางด้านศิลปะการแสดงมากขึ้น และช่วยให้นาฏศิลป์พื้นบ้านนั้น ๆ ดำรงอยู่ในสังคมสมัยใหม่ได้ มีอาจารย์ผู้ตอบ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 50)

ตารางที่ 50 อาจารย์ที่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามแรงจูงใจที่พัฒนา

แรงจูงใจ	N = 24	
	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	23	95.8
เพื่อเป็นผลงานวิชาการ	13	54.2
เพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน	23	95.8
เพื่อเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ด้านศิลปะการแสดง	10	41.7
อื่น ๆ	1	4.2

ต่อไปนี้เป็นผลงานการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 9 แห่ง นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์พัฒนานี้ จะนับเฉพาะนาฏศิลป์พื้นบ้านที่พัฒนามาจากนาฏศิลป์พื้นบ้านดั้งเดิมเท่านั้น จะไม่นับรวมนาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ในแต่ละวิทยาลัยได้คิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์แต่ละวิทยาลัยได้ทำการพัฒนาขึ้นมีดังนี้คือ

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ พัฒนาขึ้นจากของเดิมมี 4 ชุด คือ พ้อนตังหวาย รำโปงกลาง รำสาวกะลีนธุ์ลำเพลิน และรำไทภูเขา การแสดงแต่ละชุดจะได้มาจากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากศิลปินพื้นบ้านโดยตรง แล้วนำมาพัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์เข้าช่วย สิ่งที่อาจารย์พัฒนาขึ้นมีดังนี้คือ ท่ารำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอนให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย

2. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด พัฒนาขึ้นจากของเดิมมี 4 ชุด คือ เซิ้งเซียงซ่อง พ้อนแม่บทอีสาน พ้อนภูไทเรณู และพ้อนแมงต๊อบเต่า การแสดงแต่ละชุดจะได้มาจากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากศิลปินพื้นบ้านโดยตรง หรือแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ แล้วนำมาพัฒนาขึ้นใหม่ สิ่งที่อาจารย์พัฒนาขึ้นมีดังนี้คือ ท่ารำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนา คือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอน

3. วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ได้ทำ การพัฒนาขึ้นจากของเดิมมี 4 ชุด คือ รำมั่งคละ รำวงแบบบพ รำฉุยฉายเข้าวัด และเพลง คล่องข้าง ซึ่งได้มาจากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากศิลปินพื้นบ้านหรือแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยตรง แล้วนำมาพัฒนาขึ้น สิ่งที่อาจารย์พัฒนาขึ้นคือ ทำรำ การแต่งกาย รูปแบบการ แปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาคือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และ เพื่อนำมาสอนให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย

4. วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่ พัฒนาขึ้นจากของเดิมมี 4 ชุด คือ พ้อนสาวไหม พ้อนโต ระเบียบสาวเขา และระเบียบสาวเขา 2 เฝ่า ซึ่งได้มาจากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากศิลปินพื้นบ้านโดยตรง สิ่งที่พัฒนาขึ้นคือ ทำรำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสม ของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอนให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย

5. วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง พัฒนา ขึ้นจากของเดิมมี 4 ชุด คือ ชัมเปง ยอเก็จปายัง ตาบริหงงรำไป และว่าวบุหลัน ซึ่งได้มา จากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากศิลปินพื้นบ้านโดยตรง แล้วนำมาพัฒนาขึ้น สิ่งที่อาจารย์ พัฒนาขึ้นมีดังนี้คือ ทำรำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคือ เพื่อนำออกแสดง เผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอนให้แก่เรียนนักศึกษา ของวิทยาลัย

6. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช พัฒนาขึ้นจากของเดิมมี 2 ชุด คือ ร่องเง็ง และซิมเปง การแสดงทั้ง 2 ชุดได้มาจากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากศิลปินพื้นบ้านโดยตรง แล้วนำมาพัฒนาขึ้นใหม่โดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์เข้าช่วย สิ่งที่อาจารย์พัฒนาขึ้นมีดังนี้คือ ท่ารำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนา คือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอนให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย

7. วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี พัฒนาขึ้นจากของเดิมมีชุดเดียว คือ ระเบ้าของ ซึ่งได้มาจากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากชาวบ้านโดยตรง แล้วนำมาพัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์เข้าช่วย สิ่งที่อาจารย์พัฒนาขึ้นคือ ท่ารำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอนให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย

8. วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี พัฒนาขึ้นจากของเดิมมีชุดเดียว คือ ระเบ้านวดข้าว ซึ่งได้มาจากการออกเดินทางไปเก็บข้อมูลจากศิลปินพื้นบ้านโดยตรง แล้วนำมาพัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์เข้าช่วย สิ่งที่อาจารย์พัฒนาขึ้นคือ ท่ารำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอนให้แก่เรียนนักศึกษาของวิทยาลัย

9. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

นาฏศิลป์พื้นบ้านที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง พัฒนาขึ้นจากของเดิมมี 4 ชุด คือ เพลงอีแซว เพลงน้อย เพลงเกี่ยวข้าว และเพลงเรือ ซึ่งได้มาจากชาวบ้านโดยตรง แล้วนำมาพัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์เข้าช่วย สิ่งที่อาจารย์พัฒนาขึ้นคือ ท่ารำ การแต่งกาย รูปแบบการแปรแถว ดนตรีประกอบการแสดง และความเหมาะสมของเวลาในการแสดง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคือ เพื่อนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชน เพื่ออนุรักษ์การแสดงชุดนี้ไว้ และนำมาสอนให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย

ปัญหาอุปสรรคที่อาจารย์พบในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่ตอบว่าประสบปัญหาอุปสรรคในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ส่วนอาจารย์ที่ตอบว่าไม่มีปัญหามีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0

ปัญหาอุปสรรคที่อาจารย์ประสบในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านมีด้วยกันหลายปัญหาดังแสดงไว้ในตารางที่ 51

ตารางที่ 51 อาจารย์ที่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามปัญหาที่พบ

ปัญหา	N = 18	
	จำนวน	ร้อยละ
จากตัวอาจารย์เอง	11	61.1
จากผู้บริหาร	1	5.6
จากเรื่องเวลา	12	66.7
จากเรื่องงบประมาณ	12	66.7
อื่น ๆ	3	16.7

จากตารางที่ 51 จะเห็นว่า ปัญหาที่อาจารย์พบมากที่สุดในการดำเนินบทบาทด้านการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน คือ ปัญหาจากเรื่องเวลาและจากเรื่องงบประมาณ จำนวนอาจารย์ผู้ตอบ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7

ปัญหาจากเรื่องเวลา อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า มีสาเหตุเนื่องจากพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านแต่ละประเภทแต่ละชุด หากจะให้มีความตามที่ต้องการแล้ว จะต้องอาศัยเวลาในการศึกษา

ค้นคว้าหาข้อมูลหลาย ๆ ด้าน และต้องมีการทดสอบ ทดลองคิด ทดลองทำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อค้นหาจุดบกพร่อง แล้วนำมาแก้ไข แต่การพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะต้องเร่งรัดเร่งรีบเพื่อที่จะนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชนให้เร็วที่สุด ก่อนที่สังคมจะลืมเลือน อนุศิลป์พื้นบ้านชนิดนั้นไปและบางครั้งก็มีความจำเป็นทางด้านอื่น ๆ เช่น ได้รับคำสั่งจากผู้ใหญ่ทางจังหวัดให้รีบคิดรีบทำรีบพัฒนา เพื่อนำออกแสดงอวดต่อแขกบ้านแขกเมือง หรือต้องรีบนำ อนุศิลป์พื้นบ้านที่พัฒนาแล้วนั้น เข้าร่วมทำการสัมมนาประจำปีของกรมศิลปากร เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาเรื่องเวลาจึงเป็นปัญหาสำคัญดังกล่าว

ปัญหาจากเรื่องงบประมาณ ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากการที่วิทยาลัยอนุศิลป์แต่ละวิทยาลัย มีงบประมาณอุดหนุนจำกัด และต้องมีค่าใช้จ่ายหลาย ๆ ด้าน การที่จะทุ่มเทงบประมาณเพื่อพัฒนา อนุศิลป์พื้นบ้านเพียงอย่างเดียวนั้นเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นงบประมาณที่จัดสรรให้อาจารย์ทำการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านจึงมีเพียงจำนวนหนึ่ง ไม่สามารถทำให้อาจารย์พัฒนาอนุศิลป์ได้เต็มกำลัง เพราะมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มาก เช่น การเดินทางไปเก็บข้อมูลเรื่องอนุศิลป์พื้นบ้านประเภทนั้น ชนิดนั้น ตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ห่างไกล การจัดสร้างเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

ปัญหาที่อาจารย์พบรองลงมาได้แก่ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง คือ อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่า ตนเองยังมีความรู้เรื่องอนุศิลป์พื้นบ้านน้อยทำให้การพัฒนาอนุศิลป์บางครั้งไม่มั่นใจเท่าที่ควร รวมทั้งความรู้ในศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอนุศิลป์พื้นบ้านยังมีน้อย เช่น ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา จิตรกรรม ประติมากรรม เป็นต้น ทำให้ข้อมูลบางด้านขาดหายไป อีกสาเหตุหนึ่ง คือ ตัวอาจารย์ผู้พัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้าน ยังมีอาวุโสน้อย ทำให้บางครั้งการพัฒนาอะไรใหม่ ๆ ขึ้นมามากได้รับการติเตียนจากผู้ใหญ่ และบุคคลในวงการอนุศิลป์ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจ และไม่มีกำลังใจที่จะทำการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านชุดอื่น ๆ ต่อไป จำนวนผู้ตอบว่ามีปัญหานี้ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1

ปัญหาต่อมา คือ ปัญหาจากผู้บริหารไม่สนับสนุนให้ทำการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้าน มีผู้ตอบเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 นอกจากนั้นก็เป็นปัญหาอื่น ๆ มีจำนวนผู้ตอบ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

เมื่อจำแนกเป็นวิทยาลัย พบว่าอาจารย์ในวิทยาลัยอนุศิลป์แต่ละแห่งต่างก็มีปัญหาในการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านแตกต่างกันไป ดังแสดงไว้ในตารางที่ 52

ตารางที่ 52 อาจารย์ที่มีปัญหาในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามวิทยาลัย

ปัญหา	วิทยาลัยนาฏศิลป์															
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี	
	n = 2	%	n = 1	%	n = 2	%	n = 7	%	n = 3	%	n = 1	%	n = 1	%	n = 1	%
จากตัวอาจารย์	1	50.0	-	-	2	100.0	4	57.1	2	66.7	1	100.0	1	100.0	1	-
จากผู้บริหาร	-	-	-	-	1	50.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จากเรื่องเวลา	1	50.0	-	-	1	50.0	5	71.4	2	66.7	1	100.0	1	100.0	1	100.0
จากเรื่องงบประมาณ	1	50.0	1	100.0	-	-	5	71.4	2	66.7	1	100.0	1	100.0	1	100.0
อื่น ๆ	1	50.0	-	-	-	-	-	-	1	33.3	-	-	-	-	1	100.0

จากตารางที่ 52 จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ที่มีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรมีจำนวน 2 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด มีเท่ากัน คือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง ปัญหาจากเรื่องเวลาและปัญหาจากเรื่องงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 1 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาเรื่องงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์สกลนคร ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 2 คน ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง รองลงมา คือ ปัญหาจากเรื่องเวลา และปัญหาจากเรื่องงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 7 คน ปัญหาที่พบมากที่สุดเท่ากัน คือ ปัญหาเรื่องเวลาและปัญหาเรื่องงบประมาณรองลงมา คือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวนเพียง 3 คน ปัญหาที่พบเท่ากันหมดทุกปัญหา คือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง ปัญหาเรื่องงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 1 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง ปัญหาเรื่องเวลาและปัญหาเรื่องงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 1 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาจากตัวอาจารย์เอง ปัญหาเรื่องเวลา และปัญหาเรื่องงบประมาณ

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ที่ตอบว่ามีปัญหามีจำนวน 1 คน ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาเรื่องเวลา และปัญหาเรื่องงบประมาณ

สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

จากการวิจัยพบว่า อาจารย์จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 79.8 ของอาจารย์ทั้งหมด ไม่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน สาเหตุที่ไม่มีบทบาท มีมากมายหลายสาเหตุ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 53

ตารางที่ 53 อาจารย์ที่ไม่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน จำแนกตามสาเหตุที่ไม่มีบทบาท

สาเหตุ	N	=	95
	จำนวน		ร้อยละ
ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา	26		27.4
ไม่มีโอกาส	44		46.3
ไม่มีความรู้	23		24.2
ไม่มีเวลา	30		31.6
อื่น ๆ	2		2.1

จากตารางที่ 53 จะเห็นว่า สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส โดยอาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นงานของวิทยาลัยมีใช้งานส่วนตัว ดังนั้น เมื่อวิทยาลัยมีโครงการที่จะพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านก็ต้องมีการเขียนโครงการและมีคำสั่งแต่งตั้งครูอาจารย์ในภาควิชานาฏศิลป์ร่วมกับภาควิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นคณะกรรมการ ในการแต่งตั้งคณะกรรมการนี้ ผู้คัดเลือกก็คือ หัวหน้าภาคหรือผู้อำนวยการวิทยาลัย โดยจะเปิดโอกาสให้อาจารย์แต่ละท่านได้มีส่วนร่วม แต่ก็มีอาจารย์บางกลุ่มที่ยังไม่เคยได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเลย ซึ่งมีสาเหตุจากหลายสาเหตุ เช่น อารุโสหน่อย เพิ่งเริ่มบรรจุแต่งตั้งภาระงานมาก ไม่มีความถนัดด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน ผู้บังคับบัญชาไม่ไว้วางใจในฝีมือ เป็นต้น ทำให้

อาจารย์กลุ่มนี้ไม่มีโอกาสได้ร่วมงานพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านซึ่งเป็นอาจารย์กลุ่มใหญ่ คือ 44 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3

สาเหตุรองลงมา คือ อาจารย์ไม่มีเวลา เหตุผลมาจากการที่อาจารย์มีภาระในการสอนมาก รวมทั้งภาระงานในการแสดงเพื่อเผยแพร่นาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์พื้นบ้านด้วย นอกจากนี้อาจารย์ยังทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ อีก ทำให้อาจารย์กลุ่มนี้ไม่มีเวลาเข้าร่วมงานพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านซึ่งจะต้องใช้เวลาในการทำงานพอสมควร จำนวนผู้ตอบ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6

สาเหตุต่อมา คือ ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน อาจารย์ในกลุ่มนี้ให้เหตุผลว่า นาฏศิลป์พื้นบ้าน ซึ่งเป็นการละเล่นการแสดงของชาวบ้านนั้น มีคุณค่าของความงามด้านศิลปะในตัวเองอยู่แล้ว และผ่านการทดลองผ่านการทดสอบจากคนในสังคมมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนพิสูจน์ได้ว่าเป็นศิลปะที่งดงาม เพราะไม่เช่นนั้นก็คงไม่สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้สืบเนื่องตลอดมา ดังนั้น นาฏศิลป์ของชาวบ้านจึงเป็นศิลปะบริสุทธิ์เป็นศิลปะที่ทรงคุณค่าในตัวของมันเอง วิทยาลัยนาฏศิลป์ไม่ควรนำเอานาฏศิลป์ของราชสำนักมาพัฒนานาฏศิลป์ของชาวบ้าน จนกลายเป็นการดุดกสินศิลปะของชาวบ้านไป วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรทำหน้าที่เพียงการ "อนุรักษ์" ไว้เท่านั้น แต่ไม่ควรไป "พัฒนา" จนทำให้ศิลปะของนาฏศิลป์พื้นบ้านสูญเสียคุณค่าในตัวเองไป จำนวนอาจารย์ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยกับการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านมี 26 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4

สาเหตุต่อมา คือ อาจารย์ไม่มีความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เหตุผลคือ อาจารย์ไม่ได้ศึกษาทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านมาโดยตรงศึกษาเพียงผิวเผินจึงไม่มีความลึกซึ้งพอในศิลปะแขนงนี้ อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่าคงต้องใช้เวลาระยะหนึ่งสำหรับศึกษาค้นคว้าเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านจนคิดว่าเข้าใจดีพอ จึงจะตัดสินใจได้ว่าควรมีส่วนร่วมในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านหรือไม่ จำนวนผู้ตอบทั้งสิ้น 23 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 นอกจากนี้ก็เป็นสาเหตุอื่น ๆ มีจำนวนผู้ตอบ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

อาจารย์ในแต่ละวิทยาลัยมีจำนวนอาจารย์ที่ไม่มีบทบาท และสาเหตุที่ไม่มีบทบาทพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านแตกต่างกันออกไป ดังแสดงไว้ในตารางที่ 54

ตารางที่ 54 สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์ ที่บ้าน จำแนกตามวิทยาลัย

สาเหตุ	วิทยาลัยนาฏศิลป์																	
	กาฬสินธุ์		ร้อยเอ็ด		สุโขทัย		เชียงใหม่		พัทลุง		นครศรีฯ		จันทบุรี		ลพบุรี		อ่างทอง	
	n = 12	%	n = 11	%	n = 12	%	n = 15	%	n = 6	%	n = 12	%	n = 8	%	n = 10	%	n = 9	%
ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา	-	-	-	-	3	25.0	5	33.3	4	66.7	7	58.3	2	25.0	2	20.0	3	33.3
ไม่มีโอกาส	4	33.3	6	54.5	7	58.3	7	46.7	3	50.0	7	58.3	1	12.5	7	70.0	2	22.2
ไม่มีความรู้	3	25.0	6	54.5	2	16.7	4	26.7	1	16.7	3	25.0	-	-	2	20.0	2	22.2
ไม่มีเวลา	5	41.7	5	45.5	3	25.0	9	60.0	-	-	-	-	-	-	1	100.0	3	33.3
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	2	13.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 54 จะเห็นว่า จำนวนอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ที่ไม่มีบทบาทในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน มีจำนวน 12 คน สาเหตุที่อาจารย์ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา รองลงมา คือ ไม่มีโอกาสและไม่มีความรู้

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 11 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุดมี 2 สาเหตุเท่ากัน คือ ไม่มีโอกาส และไม่มีความรู้ รองลงมา คือ ไม่มีเวลา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 12 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมา คือ ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา และไม่มีเวลา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่ ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 15 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา รองลงมา คือ ไม่มีโอกาส และไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 6 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา รองลงมา คือ ไม่มีโอกาส และไม่มีความรู้

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 12 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา และไม่มีโอกาส รองลงมา คือ ไม่มีความรู้

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 8 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีเวลา รองลงมา คือ ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา และไม่มีโอกาส

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 10 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาส รองลงมา คือ ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนา และไม่มีความรู้

อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง ที่ไม่มีบทบาทมีจำนวน 9 คน สาเหตุที่ไม่มีบทบาทมากที่สุด คือ ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาและไม่มีเวลา รองลงมา คือ ไม่มีโอกาส และไม่มีความรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านของผู้เชี่ยวชาญ
นาฏศิลป์พื้นบ้าน และของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์

ในการนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน ของ
ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์พื้นบ้าน และของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ในที่นี้
ผู้วิจัยจะขอนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนวทางในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน
และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน โดยในละส่วนจะประกอบไปด้วยข้อ
เสนอแนะสำหรับวิทยาลัยนาฏศิลป์ และข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ ใน
วิทยาลัยนาฏศิลป์

ก. ข้อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน

1. ข้อเสนอแนะสำหรับวิทยาลัยนาฏศิลป์

1.1 วิทยาลัยต้องริเริ่มให้มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของ
นาฏศิลป์พื้นบ้านตามภูมิภาคต่าง ๆ โดยเร็วที่สุดและให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ก่อนที่นาฏศิลป์
พื้นบ้านชนิดนั้นจะสูญหาย หรือก่อนที่ศิลปินพื้นบ้านที่มีความเชี่ยวชาญในนาฏศิลป์พื้นบ้านชนิดนั้นจะ
สูญเสียชีวิตไป ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 7 คน อาจารย์ 45 คน

1.2 วิทยาลัยควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลหรือศูนย์สารสนเทศทางด้านนาฏศิลป์
พื้นบ้านประจำภูมิภาคนั้น ๆ ขึ้นในทุกวิทยาลัย เพื่อเป็นแหล่งกลางในการศึกษาค้นคว้า
เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านท้องถิ่นนั้น ๆ ของนักเรียนนิสิตนักศึกษา และประชาชนผู้สนใจทั่วไป ผู้
เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 4 คน อาจารย์ 15 คน

1.3 วิทยาลัยต้องให้การสนับสนุนทุกรูปแบบ แก่อาจารย์ที่มีความวิริยะ
อุตสาหะในการศึกษาค้นคว้า วิจัย เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ทั้งทางด้านอุปกรณ์ งบประมาณ
เวลา และอื่น ๆ เช่นการพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น และทำการกระตุ้นให้
อาจารย์ทุกท่านตระหนักในคุณค่าของนาฏศิลป์พื้นบ้าน และร่วมมือกันค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูล

ไว้ ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 6 คน เป็นอาจารย์ 32 คน

1.4 วิทยาลัยต้องพิจารณาหาหนทางในการประสานสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์ของวิทยาลัยกับชาวบ้านในท้องถิ่น เพื่อร่วมมือกันในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านบนพื้นฐานแห่งความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งและหวาดระแวงซึ่งกันและกัน ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 3 คน อาจารย์ 15 คน

1.5 วิทยาลัยควรประชาสัมพันธ์ให้ครู อาจารย์ นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย ตลอดจนประชาชน ชาวบ้านในท้องถิ่น ให้เห็นความสำคัญของนาฏศิลป์พื้นบ้าน และมีความตื่นตัวที่จะร่วมมือกันในการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเอาไว้ให้อยู่คู่บ้านเมืองต่อไป ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 13 คน

1.6 วิทยาลัยควรจัดฝึกอบรมวิธีการเก็บบันทึกและรวบรวมข้อมูลเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านอย่างเป็นระบบ ตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง ให้แก่บรรดาคณาจารย์ของวิทยาลัยทุกคน โดยให้อาจารย์คำนึงถึงหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น หลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี จิตรกรรม ประติมากรรม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านได้สิ่งที่เป็นของแท้ตามหลักฐานที่พบ มิใช่ของเทียมที่คิดประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 3 คน อาจารย์ 10 คน

1.7 ผู้บริหารของวิทยาลัย จะต้องเห็นความสำคัญของนาฏศิลป์พื้นบ้านให้ทัดเทียมกับนาฏศิลป์ของส่วนกลางหรือนาฏศิลป์แบบฉบับมาตรฐาน โดยสนับสนุนนาฏศิลป์ทั้งสองประเภทในทุก ๆ ด้านอย่างเสมอภาคกัน ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์ 21 คน

1.8 วิทยาลัยต้องจัดสรรงบประมาณในด้านการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า วิจัย การเก็บข้อมูล การแสดง การเผยแพร่ นาฏศิลป์พื้นบ้านให้เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 34 คน

1.9 วิทยาลัยควรพิจารณาการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการบรรจุใหม่ให้อยู่ในภูมิภาคเดียวกับภูมิภาคเดิมของอาจารย์ท่านนั้น หรือพิจารณาโยกย้ายสลับเปลี่ยนครูอาจารย์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง ให้ไปปฏิบัติหน้าที่ยังท้องถิ่นของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อเอื้ออำนวยให้อาจารย์ได้ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน โดยไม่มีอุปสรรคในเรื่องภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง และยังทำให้อาจารย์ที่คุ้นเคยกับท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถรู้แหล่งข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์ จำนวน 6 คน

1.10 วิทยาลัยควรจัดตั้งคณะทำงานหรือคณาจารย์ขึ้นมาคณะหนึ่ง ให้มีหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย รวบรวมข้อมูล และทำหน้าที่อนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านในรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะ เพื่อพัฒนางานอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 5 คน

1.11 วิทยาลัยควรอนุญาตให้อาจารย์ของวิทยาลัย ออกเดินทางไปศึกษาค้นคว้า วิจัย เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านตามหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือตามพื้นที่นอกเขตได้โดยถือว่าเป็นการไปปฏิบัติราชการอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้อาจารย์ที่สนใจศึกษาค้นคว้า เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านในอีกรูปแบบหนึ่ง ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์จำนวน 6 คน

1.12 วิทยาลัยควรจัดให้อาจารย์มีเวลาว่างส่วนหนึ่งเพื่อที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย เขียนหนังสือ ตำรา บทความ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพื่อเป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้าน และเพิ่มผลงานด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านให้มากขึ้น ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์ 10 คน

1.13 วิทยาลัยควรจัดให้มีการอบรมวิธีการทำงานวิจัยให้แก่คณาจารย์ของวิทยาลัย เพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาสเรียนรู้หลักและวิธีการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในการทำงานวิจัยเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านต่อไป ซึ่งจะก่อให้เกิด

ผลงานวิจัยด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านขึ้นอีกมาก ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์ 35 คน

1.14 วิทยาลัยควรสนับสนุนให้อาจารย์ของวิทยาลัยได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ให้แก่คณาจารย์ โดยเฉพาะความรู้เรื่องการทำงานวิจัย ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์ 7 คน

1.15 วิทยาลัยควรสร้างหลักสูตรที่เป็นการศึกษาวิชาพื้นบ้านขึ้น โดยเฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจศึกษาเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้มีโอกาสศึกษาอย่างลึกซึ้ง และเป็นการยกระดับการศึกษานาฏศิลป์พื้นบ้านให้สูงขึ้น ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 7 คน

1.16 วิทยาลัยควรจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการเรียนการสอน ตลอดจนการนำเสนอปัญหาอุปสรรคที่พบในการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน และหาแนวทาง วิธีการ ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ชาวนาฏศิลป์พื้นบ้านเกิดการพัฒนา ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 10 คน

1.17 วิทยาลัยควรพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น และควรมีงบประมาณจัดสรรให้เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์อย่างพอเพียง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านให้มากขึ้น ผู้เสนอแนะอาจารย์ จำนวน 6 คน

1.18 วิทยาลัยควรจัดให้มีการเรียนการสอน การอบรม เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนที่สนใจทั่วไป เพื่อเป็นการเผยแพร่ชาวนาฏศิลป์พื้นบ้านให้ขยายวงกว้างออกไป ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์ จำนวน 17 คน

1.19 วิทยาลัยควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ในการเขียนหนังสือ ตำรา บทความ และการสร้างสื่ออื่น ๆ เช่น การผลิตเทปบันทึกเสียง เทปวิดีโอ ฯลฯ ให้แก่

อาจารย์ของวิทยาลัย เพื่อที่อาจารย์จะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ไปทำการเขียน หรือผลิตสื่ออื่น ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพื่อเป็นการเผยแพร่แก่ชุมชนต่อไป ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 27 คน

1.20 วิทยาลัยควรสนับสนุน ส่งเสริม และกระตุ้นให้อาจารย์ผลิตงานเขียนด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตลอดจนผลิตสื่ออื่น ๆ เช่น เทปบันทึกเสียง วิดีโอ ฯลฯ เพื่อออกเผยแพร่แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิด ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน อันจะก่อให้เกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อนาฏศิลป์พื้นบ้านคือทำให้สังคมเกิดความสนใจ และร่วมมือกันอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านต่อไป ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 3 คน

1.21 วิทยาลัยควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นประจำทุกปี เช่น การจัดนิทรรศการ การอภิปราย การสัมมนา การสาริต และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านให้กว้างขวางมากขึ้น ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 4 คน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์

2.1 อาจารย์ควรเพิ่มความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า เก็บบันทึกข้อมูลทำงานวิจัย เรื่องที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้านให้เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และต้องยึดถือว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่อาจารย์ต้องปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 5 คน อาจารย์ 12 คน

2.2 อาจารย์ควรสนใจศึกษาระเบียบวิธีวิจัยให้มากขึ้น เพราะว่าการทำงานวิจัยเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา นอกเหนือจากงานด้านการสอน การทำงานวิจัยเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน จะช่วยให้อาจารย์เรียนรู้เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านเพิ่มมากขึ้น และเป็นการเก็บบันทึกข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านซึ่งใกล้จะสูญหายไปเอาไว้ เป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านอีกวิธีหนึ่ง ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน เป็น

อาจารย์ 7 คน

2.3 อาจารย์ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัย ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสในการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลนาฏศิลป์พื้นบ้านในท้องถิ่นของตน โดยมอบหมายให้เก็บข้อมูลเบื้องต้นไว้ แล้วนำมามอบให้แก่อาจารย์ เพื่อที่จะช่วยกันค้นคว้าวิจัยอย่างลึกซึ้งต่อไป ผู้แนะนำเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 9 คน

2.4 อาจารย์ควรจะผลิตงานเขียนด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านให้มากขึ้น ไม่ที่จะเป็นการเขียนหนังสือ บทความ ตำรา เอกสารทางวิชาการ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านออกสู่สายตาประชาชนในรูปแบบของงานเขียน และเป็นการบันทึกเรื่องราวของนาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ไม่ให้สูญหายไป ผู้แนะนำเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 4 คน

ข. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

1. ข้อเสนอแนะสำหรับวิทยาลัยนาฏศิลป์

1.1 วิทยาลัยต้องพิจารณาให้ถ่องแท้เสียก่อน ก่อนที่จะตัดสินใจทำการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านทุกประเภท และการพัฒนาจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำความเข้าใจในศิลปะของนาฏศิลป์พื้นบ้าน และต้องมีการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งเสียก่อน เพราะถ้าหากการพัฒนากระทำลงไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็จะทำให้ศิลปะนาฏศิลป์พื้นบ้านชนิดนั้น สูญเสียคุณค่าที่มีอยู่อย่างสิ้นเชิง ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 5 คน อาจารย์ 22 คน

1.2 วิทยาลัยจะต้องไม่พัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับใช้เอกชนโดยมุ่งหวังผลกำไรในเชิงธุรกิจ การพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านควรตั้งอยู่บนความคิดที่จะพัฒนางานชนิดนั้นหรือศิลปะนาฏศิลป์พื้นบ้านชนิดนั้น ให้เพิ่มคุณค่าทางศิลปะมากยิ่งขึ้น ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 16 คน

1.3 วิทยาลัยจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน

ชนิดใดหรือประเภทก็ตาม จะต้องเหลือร่องรอยเดิมของศิลปะชนิดนั้นให้เห็น มิใช่การพัฒนาโดยรื้อศิลปะแบบดั้งเดิมลงหมดแล้วสร้างสิ่งใหม่ขึ้นทดแทน หรือสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านชุดใหม่ขึ้นโดยไม่มีเค้าของเดิมแล้วกล่าวว่าเป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านแบบดั้งเดิม ซึ่งการกระทำเช่นนี้ย่อมมิใช่การพัฒนา นาฏศิลป์พื้นบ้านให้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นแน่แท้ ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 5 คน

1.4 วิทยาลัยจะต้องสร้างความเข้าใจอันดีกับชาวบ้าน ซึ่งเป็นเจ้าของศิลปะนาฏศิลป์พื้นบ้าน ในการที่จะนำเอานาฏศิลป์พื้นบ้านประเภทใดประเภทหนึ่งมาทำการพัฒนา โดยควรจะมีการขออนุญาตและได้รับการยินยอมจากเจ้าของเดิมก่อน เพราะว่านาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นเรื่องละเอียดอ่อน มีความผูกพันด้านจิตใจกับชาวบ้านอย่างลึกซึ้ง ถ้าวิทยาลัยไม่สร้างความเข้าใจที่ดีต่อชาวบ้านก่อน การพัฒนาย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาถ้าหากเกิดมองกันละแฉ่งมุ่ม ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดผลเสียต่อวิทยาลัยโดยตรง ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 4 คน

1.5 วิทยาลัยต้องตระหนักว่าศาสตร์ความรู้ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านนั้น มีความสัมพันธ์กับศาสตร์ความรู้ด้านอื่น ๆ อีกมาก เช่น ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม เป็นต้น ดังนั้น วิทยาลัยต้องประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขานั้น ๆ โดยเฉพาะ เพื่อทำการพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านร่วมกัน ซึ่งถ้าทำได้เช่นนี้ ก็จะทำให้การพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านเดินไปในแนวทางที่ถูกต้อง ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 2 คน

1.6 วิทยาลัยจะต้องเปิดโอกาสให้อาจารย์รุ่นใหม่ ๆ ได้มีส่วนร่วมในการคิดพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้าน เพราะความคิดของคนรุ่นใหม่ย่อมสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน วิทยาลัยไม่ควรปิดกั้นความคิดของคนรุ่นใหม่เหล่านี้ แต่ควรจะเปิดโอกาสให้ได้ทดลองทำ โดยมีอาจารย์ผู้อาวุโส มีความรู้ ประสบการณ์สูง คอยดูแลให้การติชม ก็จะเป็นแนวทางในการสร้างนักคิด นักพัฒนา ทางด้านนาฏศิลป์ให้มีจำนวนมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 4 คน

1.7 วิทยาลัยควรจัดให้มีการสัมมนาเรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้านขึ้นอย่างน้อย

ปีละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านอยู่อย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะการสัมมนาย่อมก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ที่ดีขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านมากยิ่งขึ้น ผู้เสนอแนะเป็นอาจารย์ 3 คน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์

2.1 อาจารย์ที่ทำการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านนั้น ก่อนที่จะทำการพัฒนา ควรมีการศึกษาค้นคว้าเรื่องอนุศิลป์พื้นบ้านที่จะพัฒนานั้น ให้รู้อย่างถ่องแท้แน่นอนเสียก่อน เพราะการพัฒนาโดยไม่มีความรู้พื้นฐานมาก่อนเลยนั้น ย่อมจะก่อให้เกิดผลร้ายแก่อนุศิลป์พื้นบ้านที่ทำการพัฒนามากกว่าจะก่อให้เกิดผลดี และเมื่อเกิดการผิดพลาดบกพร่องแล้วก็จะแก้ไขให้กลับมากถูกต้องเช่นเดิมได้ลำบาก ซึ่งถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นขึ้นนี้ ก็เป็นการทำลายคุณค่าของอนุศิลป์พื้นบ้านชนิดนั้น ๆ ลงอย่างน่าเสียดาย ดังนั้น ก่อนที่อาจารย์จะทำการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านชนิดใดก็ตาม อาจารย์จะต้องเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า อนุศิลป์พื้นบ้านเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งเสียก่อน ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 คน อาจารย์ 3 คน

2.2 อาจารย์ควรศึกษาหาความรู้ในศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาด้านการแสดง เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ฯลฯ ให้เพิ่มมากขึ้น เพราะศิลปะในโลกของเรานี้ย่อมไม่อยู่โดดเดี่ยว แต่มีความสัมพันธ์กับศิลปะและศาสตร์สาขาอื่น ๆ อีกมากมาย ดังนั้น การเรียนรู้เฉพาะด้านอนุศิลป์อย่างเดียว ย่อมให้การพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านขาดความถูกต้องในบางแง่บางมุมได้ ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 2 คน

2.3 ในการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้านย่อมต้องใช้นักศิลปะหลาย ๆ ฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น ก่อนที่จะทำการพัฒนาอนุศิลป์พื้นบ้าน อาจารย์ควรจัดให้มีการประชุมอย่างพร้อมเพรียงกันก่อน เพื่อสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้คณะผู้ร่วมงานทราบจุดมุ่งหมายว่าการพัฒนา ผู้เสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ 3 คน